

**Uchwała Nr XXXV/223/22
Rady Powiatu we Włodawie
z dnia 10 stycznia 2022 r.**

**w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Włodawskim na lata 2022-2031”**

Na podstawie art. 4 ust.1 pkt 3, art. 12 pkt. 11, art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r o samorządzie powiatowym (Dz. U z 2020 r. poz. 920 ze zm.) i art. 19 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) Rada Powiatu we Włodawie uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Strategię rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Włodawskim na lata 2022-2031” stanowiącą załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu we Włodawie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Romuald Pryll

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXV/223/22
Rady Powiatu we Włodawie
z dnia 10 stycznia 2022 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE WŁODAWSKIM NA LATA 2022-2031

POWIAT WŁODAWSKI
POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE WE WŁODAWIE

2021

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WSTĘP	4
1. PODSTAWY PRAWNE	6
1.1 USTAWY	6
1.2 DOKUMENTY STRATEGICZNE	7
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU WŁODAWSKIEGO	14
2.1 POŁOŻENIE POWIATU	14
2.2 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	17
2.3 SYTUACJA NA RYNKU PRACY	26
2.4 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	29
2.5 ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	33
3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE	34
3.1 CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE WŁODAWSKIM	34
3.2 DZIAŁALNOŚĆ POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE WE WŁODAWIE	35
3.3 CHARAKTERYSTYKA GRUP OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ	51
3.4 IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	54
3.5 PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ	67
4 ANALIZA SWOT	68
5. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE	75
5.1 MISJA	75
5.2 WIZJA	75

5.3 CEL GŁÓWNY	76
5.4 CELE SZCZEGÓŁOWE	76
5.5 KIERUNKI DZIAŁAŃ	77
6. <u>OPIS SPOSOBU REALIZACJI STRATEGII</u>	88
7. <u>MONITORING, WDRAŻANIE I EWALUACJA STRATEGII</u>	89
8. <u>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII</u>	92
PODSUMOWANIE	93
<u>WYKAZ WYKORZYSTANYCH DOKUMENTÓW</u>	93
<u>SPIS ILUSTRACJI</u>	94

WSTĘP

Diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji polityki społecznej w powiecie. Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi dokument, który umożliwia spełnienie powyższych warunków.

Obowiązek przygotowania powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z zapisów Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., która określa przygotowanie powyższej strategii jako zadanie własne powiatu.

Zgodnie z Ustawą strategia powinna zawierać następujące zagadnienia:

- diagnozę sytuacji społecznej;
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- określenie:
  - a. celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b. kierunków niezbędnych działań,
  - c. sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d. wskaźników realizacji działań.¹

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Włodawskim na lata 2022-2031 jest średniookresowym dokumentem planistycznym. Wcześniejszy dokument strategiczny *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Włodawskim na lata 2011-2021* wkrótce przestanie obowiązywać, stąd też nastąpiła konieczność przystąpienia do prac nad kolejnym dokumentem, którego treść wynika zarówno z doświadczeń z realizacji poprzedniej strategii, jak również uwzględnia nowe

---

¹ Art. 16b Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 (Dz.U.2020.0.1876 t.j.).

wyzwania i zmiany społeczne i legislacyjne. Horyzont czasowy dokumentu został wyznaczony na lata 2022-2031, co odpowiada okresowi, na jaki zostały opracowane najważniejsze dokumenty strategiczne na poziomie krajowym, z którymi niniejsza strategia zachowuje spójność.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Procedury monitoringu i ewaluacji pozwolą na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków i potrzeb społecznych.

Niniejszy dokument składa się z 8 rozdziałów. W rozdziale pierwszym omówiono podstawy prawne opracowania strategii oraz zgodność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, w rozdziale drugim zaprezentowano charakterystykę powiatu włodawskiego, natomiast w rozdziale trzecim omówiono diagnozę sytuacji społecznej, zawierającą identyfikację najważniejszych problemów społecznych powiatu. W części czwartej zawarta jest analiza strategiczna powiatu, zawierająca silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. W rozdziale piątym zostały wskazane cele strategiczne i wynikające z nich kierunki działań. W rozdziale szóstym omówiono opis sposobu realizacji strategii. W części siódmej zaprezentowano opis monitorowania, wdrażania i ewaluacji strategii. Rozdział ósmy opisuje źródła finansowania oraz czas realizacji. Ostatnia, dziewiąta część stanowi spis ilustracji.

Prace nad powyższym dokumentem odbywały się w okresie obowiązywania stanu epidemii Covid-19, co znacznie ograniczyło możliwości współpracy pomiędzy instytucjami, organizacji spotkań roboczych, warsztatów oraz spotkań otwartych z mieszkańcami.

Bazę do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii stanowiły dokumenty zastane w postaci materiałów i analizy statystycznych gromadzonych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie, Starostwo Powiatowe we Włodawie, gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, Komendę Powiatową Policji we Włodawie oraz inne instytucje zajmujące się poszczególnymi obszarami polityki społecznej na terenie powiatu. Ponadto wykorzystano dane statystyczne udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny na portalu Bank Danych Lokalnych oraz portalu Strateg. Na każdym etapie prac nad strategią, propozycje jej zapisów były konsultowane z poszczególnymi interesariuszami.

Projekt strategii został poddany konsultacjom społecznym w dniach 16-31 grudnia 2021 roku w formie możliwości zgłaszania uwag i opinii:

- 1) za pośrednictwem Portalu Konsultacji Społecznych www.konsultacje.powiatwlodawski.pl ,
- 2) na piśmie na „Formularzu konsultacji”, stanowiącym załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 287/21 Zarządu Powiatu we Włodawie z dnia 14 grudnia 2021r., które mogły być składane osobiście lub listownie na adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie, al. J. Piłsudskiego 66, 22-200 Włodawa,
- 3) za pośrednictwem poczty elektronicznej. Wypełniony „Formularz konsultacji” należało przesłać na adres: biuro@pcpr.wlodawa.pl lub psycholog@pcpr.wlodawa.pl.

Uchwała zarządu, projekt strategii oraz formularz konsultacji zostały udostępnione na stronie internetowej PCPR we Włodawie, pod adresem <https://pcpr.wlodawa.pl> . W toku przeprowadzonych konsultacji społecznych podmioty biorące w nich udział nie zgłosiły żadnych uwag do przedstawionego projektu strategii.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu polityki społecznej na poziomie powiatu oraz gmin. Skuteczność wyznaczonych w niej działań będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez poszczególne instytucje środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, a zwłaszcza organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej.

1. PODSTAWY PRAWNE

1.1 Ustawy

Niniejsza strategia jako wieloletni dokument programowy, jest spójna z innymi programami dziedzinowymi obowiązującymi na szczeblu powiatowym oraz dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim.

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

2. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
4. Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
7. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
8. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.
9. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
10. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych.
12. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
13. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
14. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

1.2 Dokumenty strategiczne

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie *Polska 2030*. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 –2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym. Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak

i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):

1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna

1.2 Polska Cyfrowa

1.3 Kapitał ludzki

1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):

2.1 Rozwój regionalny

2.2 Transport

III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność)

3.1 Kapitał społeczny

3.2 Sprawne państwo.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Głównym celem *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie

odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Dokument, przyjęty przez Radę Ministrów 14 grudnia 2020 r., stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki. Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Ze względu na realizację działań w obszarze polityki społecznej, najistotniejsze są cele:

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego do 2030 roku (SRKS 2030)

SRKS 2030, przyjęta przez Radę Ministrów 27 października 2020 r. jest podstawowym dokumentem strategicznym zorientowanym na wykorzystanie potencjału społeczeństwa obywatelskiego. *SRKS 2030* jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych realizujących *Strategię na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, rozwijając określone w niej postanowienia. Jej głównym celem jest poprawa jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, poprzez wdrażanie działań w trzech zasadniczych obszarach: Współdziałanie, Kultura oraz Kreatywność. *SRKS 2030* wspiera realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym; poziomie unijnym, szczególnie w kontekście priorytetów ujętych w dokumentach programowych UE (Europa 2020) oraz na poziomie ONZ, głównie w kontekście celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030. *SRKS 2030* stanowi kontynuację i aktualizację *Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*, obowiązującej w latach 2013-2020. *SRKS 2030* opiera się na trzech obszarach tematycznych, dla których zostały sformułowane wyzwania znajdujące odzwierciedlenie w trzech celach szczegółowych:

Cel 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne

Cel 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich

Cel 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Do pełnej realizacji wszystkich celów niezbędne jest współdziałanie różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej – podmiotów publicznych, organizacji społecznych, administracji samorządowej czy podmiotów prywatnych.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do roku 2023. Ekonomia społeczna i solidarna.

Niniejszy dokument został przyjęty w obecnej wersji przez Radę Ministrów 31 stycznia 2019 r. W ramach KPRES zidentyfikowany następujący cel główny:

Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz

dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego.

Zgodnie z zapisami Programu osiągnięcie celów Programu będzie możliwe dzięki realizacji działań mieszczących się w ramach pięciu kluczowych priorytetów oraz dziewiętnastu kierunków interwencji publicznej. Priorytety i kierunki zostały określone na podstawie analizy celów, które mają realizować oraz na podstawie zidentyfikowanych potrzeb sektora ekonomii społecznej.

Cel operacyjny 1: *Odpowiedzialna wspólnota* – sposób realizacji tego celu zawiera Priorytet I, w którym w warstwie merytorycznej główny akcent, w kontekście odpowiedzialnej wspólnoty, położony jest na realizację usług prozatrudnieniowych i usług użyteczności publicznej jako determinant rozwoju ekonomii społecznej; Priorytet III odnosi się do uwarunkowań w zakresie tworzenia sieci współpracy oraz wspierania animacji lokalnej; Priorytet V określa miejsce i rolę edukacji na rzecz rozwoju odpowiedzialnej wspólnoty. Cel operacyjny 2: *Otoczenie* – realizowany jest za pomocą instrumentów, zadań i rekomendacji zawartych w Priorytetach II i III, dotyczących tworzenia przyjaznego otoczenia prawnego, organizacyjnego i finansowego (infrastrukturalne oparcie dla rozwoju sektora ekonomii społecznej); Priorytet I, określa preferencje dla rozwoju służące realizacji celu operacyjnego 2: *Otoczenie*. Cel operacyjny 3: *Przywództwo* – realizowany jest za pomocą środków i propozycji rozwiązań systemowych zawartych w Priorytecie IV, obejmujących kwestie koordynacji działań na poziomie krajowym i regionalnym, kwestie włączenia ekonomii społecznej w główny nurt polityk publicznych, problematykę wsparcia dla działań sieciujących i rzeczniczych sektora ekonomii społecznej oraz mechanizmów opisanych w Priorytecie III, w zakresie budowy sieci współpracy i w Priorytecie V, w zakresie upowszechniania kompetencji. Cel operacyjny 4: *Kompetencje* – realizowany jest za pomocą ustalonych kierunków działań zawartych w Priorytecie V, obejmujących kwestie świadomościowe, edukacyjne i kompetencyjne na rzecz ekonomii społecznej. Wszystkie priorytety, działania i konkretne kierunki interwencji zostały określone w taki sposób, aby można było precyzyjnie określić zadania do wykonania oraz metodę ich oceny.

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030

W dokumencie, przyjętym w dniu 16 lutego 2021 r. przez Radę Ministrów, wyznaczono ramy polityki państwa w obszarze niepełnosprawności.

Celem głównym Strategii jest włączenie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami.

W Strategii uwzględniono diagnozę najistotniejszych problemów osób z niepełnosprawnościami, rekomendacje, kierunki interwencji i rozwiązania w obszarze niepełnosprawności, jak również budowę systemu współpracy różnych środowisk na rzecz poprawy sytuacji tych osób w Polsce. Istotnym aspektem SON są działania mające na celu zapewnienie możliwości otrzymania adekwatnego wsparcia przez osoby z niepełnosprawnościami, bez względu na charakter ich miejsca zamieszkania.

Wyznaczono kierunki polityki państwa, które pogrupowano w obszary (priorytety):

- I. Niezależne życie
- II. Dostępność
- III. Edukacja
- IV. Praca
- V. Warunki życia i ochrona socjalna
- VI. Zdrowie
- VII. Budowanie świadomości
- VIII. Koordynacja.

Program Rządowy Dostępność Plus 2018-2025

Program *Dostępność Plus* jest programem rządowym ukierunkowanym na zapewnienie skoordynowanych, wieloaspektowych i systemowych działań w celu podniesienia jakości i zapewnienia niezależności życia osób o szczególnych potrzebach, w tym osób starszych i osób z trwałymi lub czasowymi trudnościami w zakresie mobilności lub percepcji. W programie przewidziano do realizacji projekty ujęte w ramach 44 działań przypisanych do 8 obszarów interwencji: architektura, transport, edukacja, służba zdrowia, cyfryzacja, usługi, konkurencyjność i koordynacja. Realizowane projekty finansowane są z różnych źródeł: funduszy UE i EOG, ze środków JST, Budżetu

Państwa, funduszy celowych (PFRON) oraz ze środków prywatnych. Realizacja założeń programu przewidziana jest na lata 2018-2025.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030 jest dokumentem samorządu województwa ukierunkowanym na realizację polityki rozwoju województwa w zakresie wspierania i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Ma charakter dokumentu regionalnego, którego przyjęcie należy do ustawowego obowiązku samorządu województwa wynikającego z treści art. 21 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Dokument w swojej istocie merytorycznej odnosi się do wiodącego dokumentu o charakterze planistycznym, jakim jest konsultowana „Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku”. Jednym z kierunków działania samorządu województwa wskazanym w Celu operacyjnym 4.3. Włączenie i integracja społeczna tego dokumentu, jest opracowanie strategii polityki społecznej województwa lubelskiego. wykonanie tego zadania koordynował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.

Przedstawione w niniejszym dokumencie informacje składają się na koncepcję realizacji polityki społecznej Samorządu Województwa Lubelskiego, która opierać się będzie na koordynacji i koncentracji działań wielu instytucji realizujących ustawowo zadania pomocy i integracji społecznej oraz rynku pracy, a także innych obszarów w zakresie wynikającym z istotnych i kluczowych potrzeb mieszkańców naszego województwa. Zaproponowane cele i zadania, stanowią wyzwanie dla wszystkich społeczności lokalnych i tworzą wzajemnie uzupełniający się system interdyscyplinarnej współpracy. Taka relacja pozwala na przygotowanie na poziomie gmin i powiatów wielu dokumentów strategicznych i projektów, które umożliwią będą aplikowanie przez podmioty społeczne i samorządowe o różne formy wsparcia, w tym finansowe, na realizację lokalnych inicjatyw z zakresu włączenia społecznego.

W wyniku tych prac zostały zdefiniowane dla Województwa Lubelskiego następujące obszary strategiczne polityki społecznej:

1. Bezrobocie i bierność zawodowa. Ubóstwo i dziedziczenie biedy.
2. Starzejące się społeczeństwo.
3. Wsparcie dziecka i rodziny.
4. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami.
5. Zdrowie psychiczne.
6. Rozwój społeczności lokalnej.
7. Ekonomia społeczna i solidarna.

Celem głównym *Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021–2030* jest wspieranie działań i rozwój instytucji służących zabezpieczeniu podstawowych potrzeb mieszkańców województwa lubelskiego, a także integracja społeczeństwa regionu poprzez wzmocnienie aktywności mieszkańców i współdziałanie instytucji publicznych, gospodarczych oraz organizacji pozarządowych.

Niniejsza strategia jest zbieżna z celem głównym Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030 oraz z celami operacyjnymi:

Cel operacyjny 1: Zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych, biernych zawodowo i zagrożonych ubóstwem i dziedziczeniem biedy.

Cel operacyjny 2: Poprawa systemu wsparcia osób biernych zawodowo i zagrożonych ubóstwem i dziedziczeniem biedy.

Cel operacyjny 3: Skuteczna aktywizacja osób bezrobotnych, biernych zawodowo, w szczególności długotrwale bezrobotnych i bez doświadczenia zawodowego.

Cel operacyjny 4: Wzrost poziomu współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi i niepublicznymi, konsolidacja oferty pomocowej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia, bierności zawodowej, ubóstwa i dziedziczenia biedy.

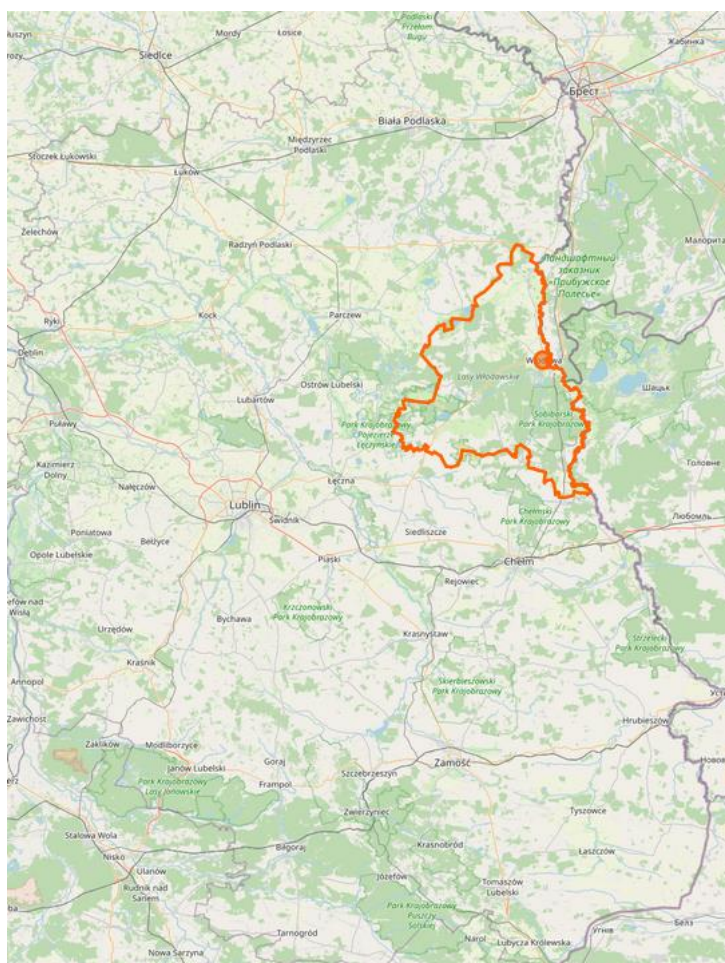
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU WŁODAWSKIEGO

2.1 Położenie powiatu

Powiat włodawski został utworzony w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej państwa. Historycznie powiat istniał z przerwami w latach 1810-1975. Jego siedzibą jest miasto Włodawa. Powiat włodawski jest położony we wschodniej części województwa lubelskiego, w dorzeczu rzeki Bug, przy granicy z Białorusią oraz Ukrainą. Ponadto graniczy z powiatem bialskim, parczewskim, łużyńskim oraz chełmskim, należącymi do województwa lubelskiego.

Przez powiat przebiega droga krajowa nr 82, prowadząca z Lublina do Włodawy.

Rysunek 1 Położenie powiatu włodawskiego na mapie województwa lubelskiego

Źródło: <https://www.openstreetmap.org>.

Powiat włodawski obejmuje obszar 1256 km², co stanowi 5,0% powierzchni województwa lubelskiego. Administracyjnie podzielony jest na siedem gmin wiejskich:

- Hanna
- Hańsk
- Stary Brus

obszary krajobrazu chronionego o powierzchni 30 tys. ha. Na terenie powiatu znajdują się liczne atrakcje turystyczne, w tym m.in. Jezioro Białe w Okunince koło Włodawy.

Gminy powiatu cechują się bardzo wysoką lesistością. Lasy to największe bogactwo obszaru zarówno w aspekcie gospodarczym jak i przyrodniczym.

W skali powiatu największym łącznym potencjałem przyrodniczym cechują się gminy Włodawa i Wola Uhruska. Wspomniane atrybuty rozwojowe, podkreślone przez jakość i ilość różnorodnych zasobów wskazują, że znajdują się tu naturalne warunki do rozwoju leśnictwa, wypoczynku, turystyki kwalifikowanej, ochrony środowiska.²

2.2 Sytuacja demograficzna

Liczba mieszkańców

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 30 XII 2020 roku ludność faktycznie zamieszkała powiat włodawski wynosiła 37989 osób. Na podstawie analizy danych na temat ludności z lat 2011-2020 można zauważyć, że liczba mieszkańców w powiecie uległa zmniejszeniu. W skali 10 lat w powiecie ubyło 1948 mieszkańców, co stanowi blisko 4,9% ludności.

---

² Źródło: <http://polesie24.pl/pl/przyroda-polesia-zachodniego>.

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2011-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Portalu Strateg GUS.

Ze względu na zróżnicowany charakter powiatu zasadnym jest porównanie stanu ludności ze względu na zamieszkanie w poszczególnych gminach.

Tabela 1 Ludność w gminach powiatu włodawskiego

	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Powiat włodawski	37989	18753	19226
Włodawa m.	12915	6145	6770
Włodawa gm.w.	6023	3047	2976
Hanna	2791	1391	1400
Hańsk	3680	1851	1829
Stary Brus	2070	1046	1024
Urszulin	4164	2113	2051
Wola Uhruska	3817	1874	1943
Wyryki	2529	1286	1243

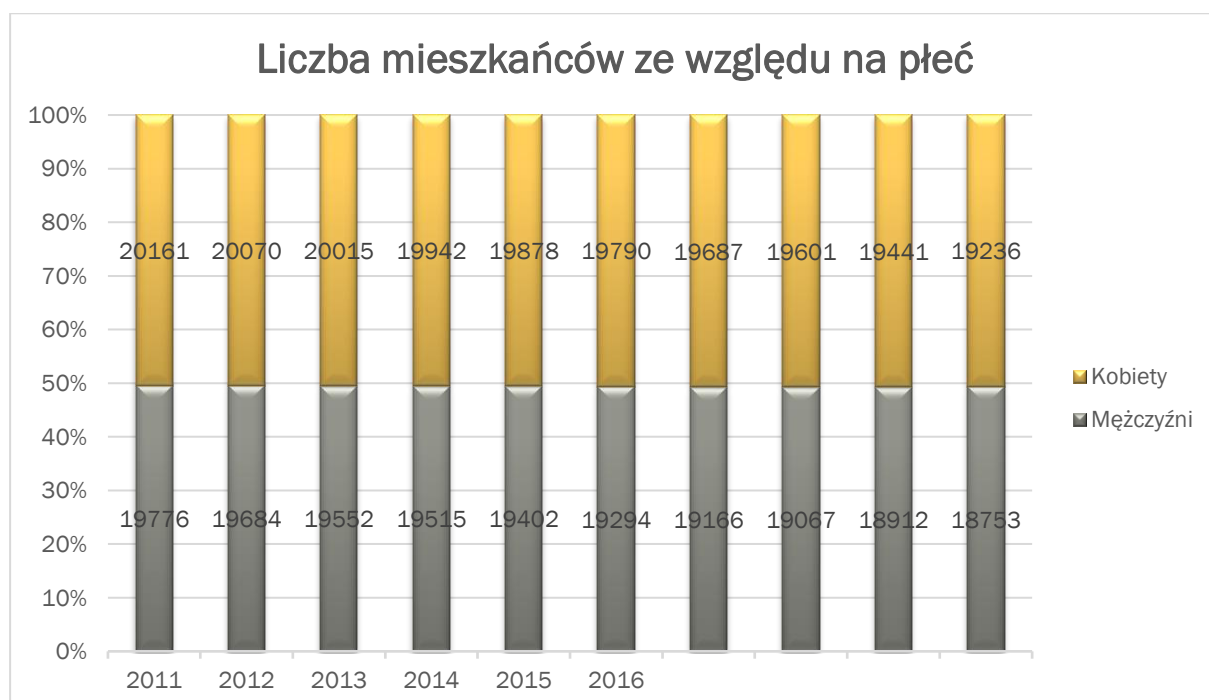
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Portalu Bank Danych Lokalnych GUS.

Z analizy stanu ludności na koniec 2020 r. wynika, że co trzeci mieszkaniec powiatu zamieszkuje miasto Włodawa, zaś pozostałe 66% zamieszkuje tereny wiejskie.

Współczynnik feminizacji

Z analizy danych za lata 2011-2020 wynika, że w badanym okresie utrzymywała się nieznaczna przewaga kobiet.

Wykres 2. Liczba ludności ze względu na płeć.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na dzień 31.12.2020 r. powiat włodawski zamieszkiwało 18753 mężczyzn oraz 19236 kobiet, które stanowiły 50,64 % ogółu mieszkańców powiatu. Oznacza to, że przeliczeniu na 100 mężczyzn wskaźnik feminizacji wynosił 103. Stopień feminizacji w gminach, powiecie, województwie i kraju obrazuje poniższa tabela:

Tabela 2. Współczynnik feminizacji w roku 2020.

	Liczba kobiet na 100 mężczyzn
Polska	107
Lubelskie	106
Powiat włodawski	103
Włodawa m.	110
Włodawa gm. wiejska	98
Hanna	101
Hańsk	99
Stary Brus	98
Urszulin	97
Wola Uhruska	104
Wryki	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Jak wynika z powyższej tabeli, współczynnik feminizacji w powiecie włodawskim jest niższy zarówno od średniej wojewódzkiej jak i krajowej. Mocno zróżnicowana jest sytuacja w poszczególnych gminach, miasto Włodawa ma największą przewagę kobiet (110), natomiast w kilku gminach (gmina Włodawa, Hańsk, Stary Brus, Urszulin oraz Wryki) występuje przewaga mężczyzn.

Ruch naturalny

Z analiz z lat 2011-2020 wynika, że liczba mieszkańców w powiecie włodawskim stale się zmniejszała. Liczba urodzeń żywych w badanym okresie ulegała systematycznemu zmniejszeniu, natomiast zwiększała się liczba zgonów. W powyższym okresie utrzymywała się wyraźna przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń żywych, co wskazuje na ujemny przyrost naturalny. Liczba zawartych małżeństw na 1000 ludności

w analizowanym okresie z każdym rokiem spadała. Na uwagę zasługują w szczególności dane za 2020 rok, które wskazują najbardziej niekorzystne wyniki we wszystkich badanych wymiarach.

Tabela 3. Ruch naturalny w powiecie włodawskim w latach 2011-2020.

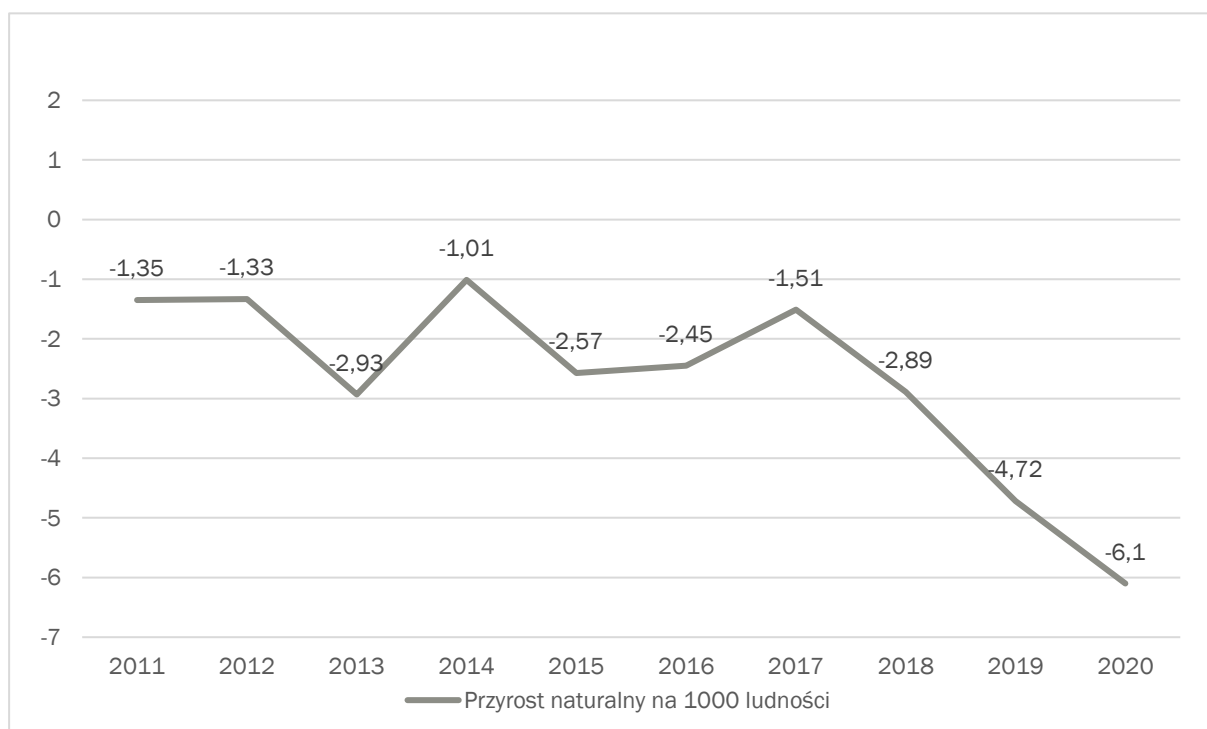
Rok	Małżeństwa na 1000 ludności	Liczba urodzeń żywych na 1000 ludności	Liczba zgonów na 1000 ludności
2011	6,5	10,27	11,62
2012	6,0	9,77	11,10
2013	5,4	8,77	11,70
2014	5,5	10,03	11,04
2015	5,2	8,54	11,11
2016	4,9	9,58	12,03
2017	5,4	10,08	11,59
2018	4,4	9,39	12,28
2019	4,5	8,07	12,80
2020	3,4	7,72	13,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Przyrost naturalny

Przyrost naturalny w powiecie włodawskim przez cały badany okres 2011-2020 r. był ujemny. Z poniższego wykresu wynika, że można zaobserwować systematyczny trend spadkowy. Od 2017 roku następuje wyraźny spadek wskaźnika, aż do -6,1 w roku 2020. Pogłębiający się ujemny przyrost naturalny może mieć negatywny wpływ na sytuację demograficzną, gospodarczą i społeczną w powiecie.

Wykres 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie włodawskim.

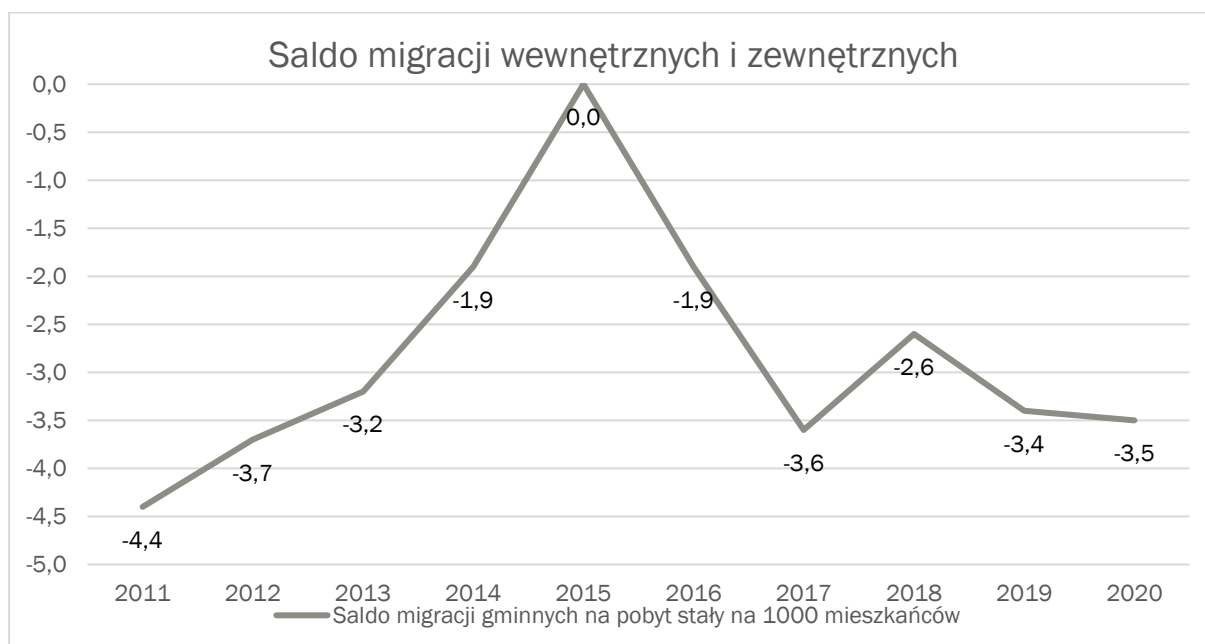

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Migracje

Istotny wpływ na liczbę ludności w latach 2011-2020 w powiecie włodawskim miała także różnica między napływem a odpływem mieszkańców w danym roku. W tym przypadku dane przedstawiające saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych ulegały wahaniom, jednak zauważa się, iż przez cały badany okres utrzymywał się ujemny bilans. Analiza danych z tego okresu wskazuje, że migracje (na pobyt stały) miały istotny wpływ na zanotowany spadek liczby ludności.

Wykres 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w powiecie włodawskim na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych portalu Strateg GUS.

Struktura wiekowa mieszkańców

Ważna dla przyszłej kondycji demograficznej jest struktura wiekowa mieszkańców. Duża liczba osób w wieku przedprodukcyjnym jest jednym z warunków rozwoju powiatu w przyszłości. Z danych GUS wynika, że w roku 2020 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym wynosił odpowiednio: 17,4%, 59,7% oraz 22,9%.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców powiatu włodawskiego w roku 2020.

Ludność w wieku	Udział % w ogólnej liczbie mieszkańców
przedprodukcyjnym	17,4%
produkcyjnym	59,7%
poprodukcyjnym	22,9%

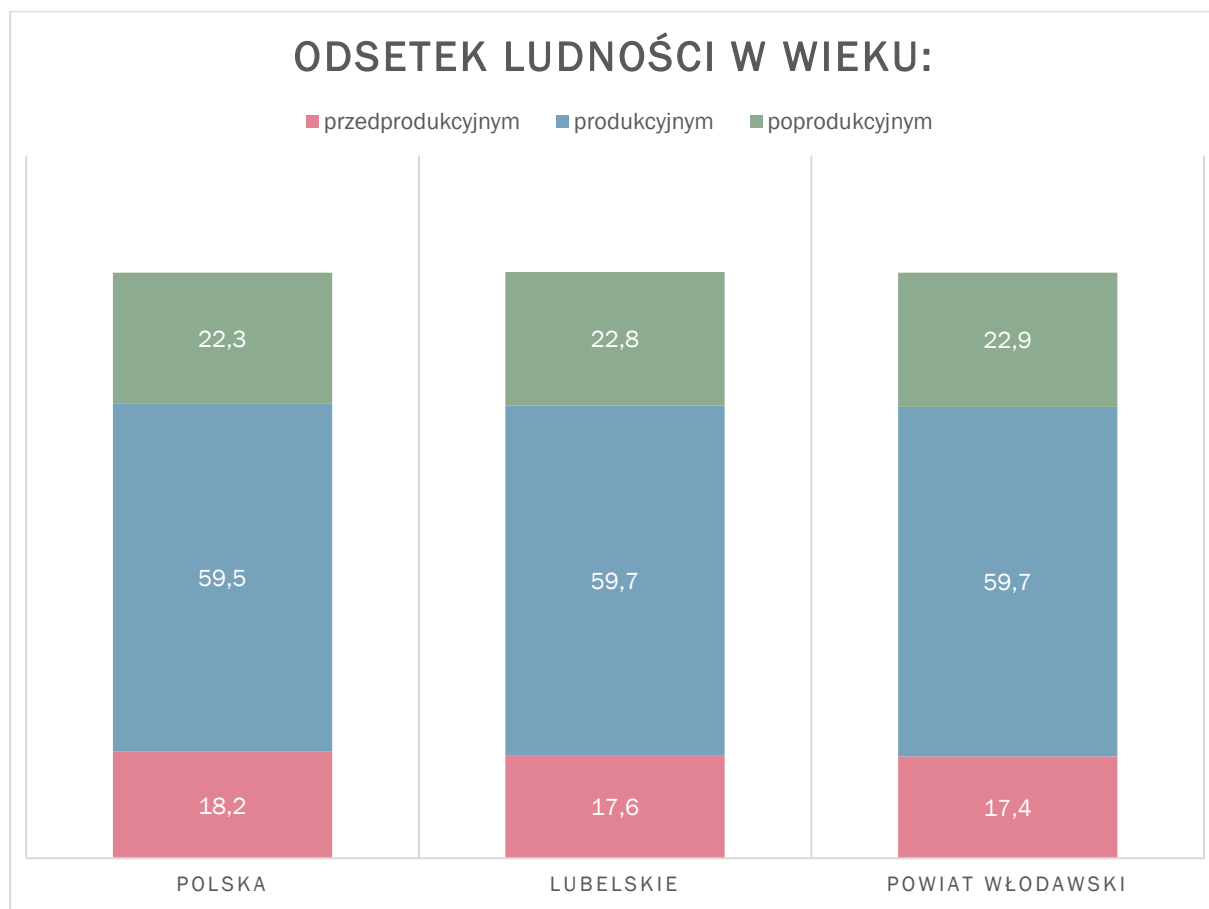
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Liczba ludności w podziale na główne grupy wiekowe jest mniej korzystna w porównaniu z danymi dla całego kraju, natomiast różnica w porównaniu z danymi

dla województwa lubelskiego jest nieznaczną. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w powiecie wynosił 17,4%, w województwie 17,6%, a w kraju 18,2%. Udział osób w wieku produkcyjnym w powiecie włodawskim wynosił 59,7%, w województwie lubelskim 59,7%, a w kraju 59,5%. W przypadku ludności w wieku poprodukcyjnym odsetek ten wynosił – odpowiednio 22,9% dla powiatu, 22,8% dla województwa oraz 22,3% dla kraju.

Wykres 5. Procentowa struktura ludności w podziale na główne grupy wiekowe w roku 2020 w powiecie włodawskim.

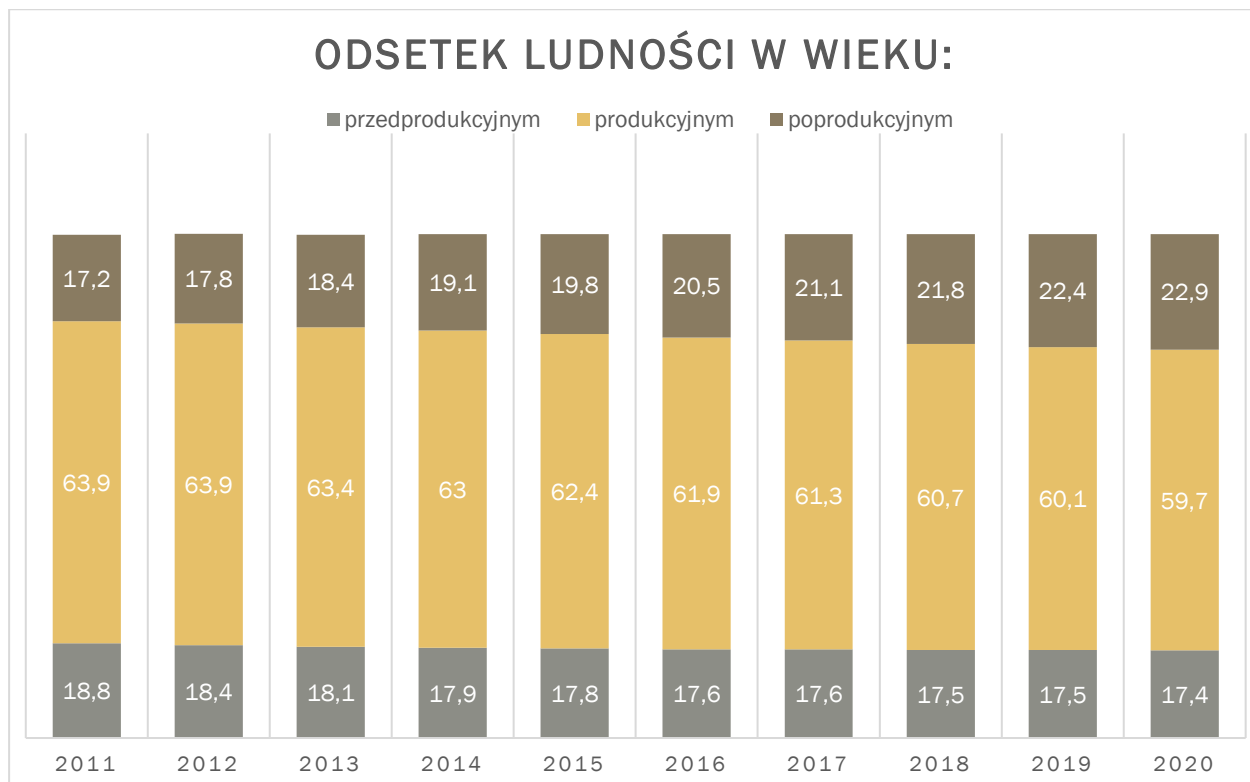

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Porównanie liczby osób w wieku produkcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w ujęciu czasowym jest jednym z najważniejszych czynników pozwalających oszacować przyszły potencjał gospodarczy terenu, a dzięki temu przewidzieć ewentualne problemy społeczne

związane z sytuacją ekonomiczną. Wysoki udział osób w wieku produkcyjnym świadczy o dużych możliwościach w zakresie zatrudnienia.

Wykres 6. Struktura wiekowa ludności w latach 2011-2020 w powiecie włodawskim.

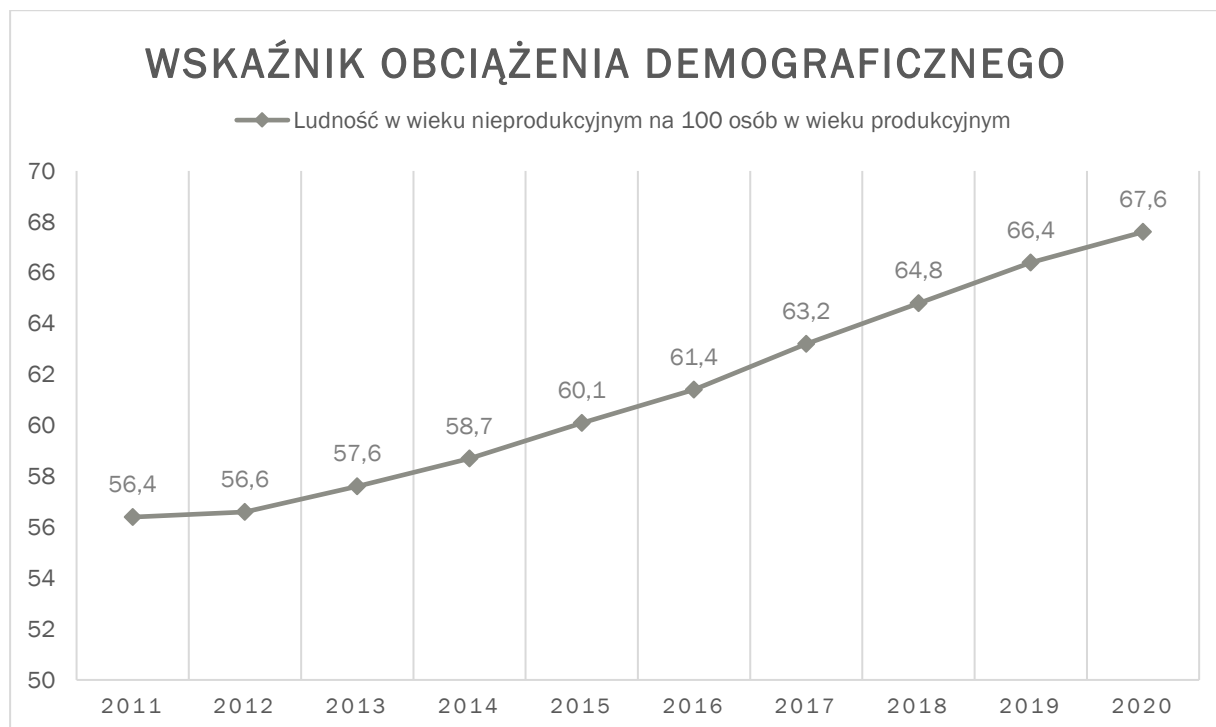
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Analiza przedstawionych danych wskazuje na pogłębianie się niekorzystnego trendu wskazującego na stałe zwiększanie grupy osób w wieku poprodukcyjnym, a także na malejącą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Liczba osób w wieku produkcyjnym również systematycznie się zmniejszała. W kolejnych latach należy się spodziewać dalszego zmniejszania się grupy osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Z powyższych danych można wywnioskować, że struktura wiekowa mieszkańców powiatu w coraz większym stopniu będzie niekorzystnie się odbijać także na sytuacji gospodarczej.

Po zsumowaniu liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym (tzw. osoby w wieku nieprodukcyjnym) oraz porównaniu ich z liczbą w wieku produkcyjnym otrzymamy tzw. wskaźnik obciążenia demograficznego. Wskazuje on liczbę osób, które znajdują się „na utrzymaniu” osób będących w szczycie aktywności gospodarczej. Wskaźnik ten przedstawia się dla powiatu jednoznacznie negatywnie. W latach 2011-2020 badany wskaźnik wyraźnie wzrósł z 56,4 aż do 67,6, co wynikało przede

wszystkim ze zwiększającej się w szybkim tempie grupy osób w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 7. Wskaźnik obciążenia demograficznego w powiecie włodawskim.

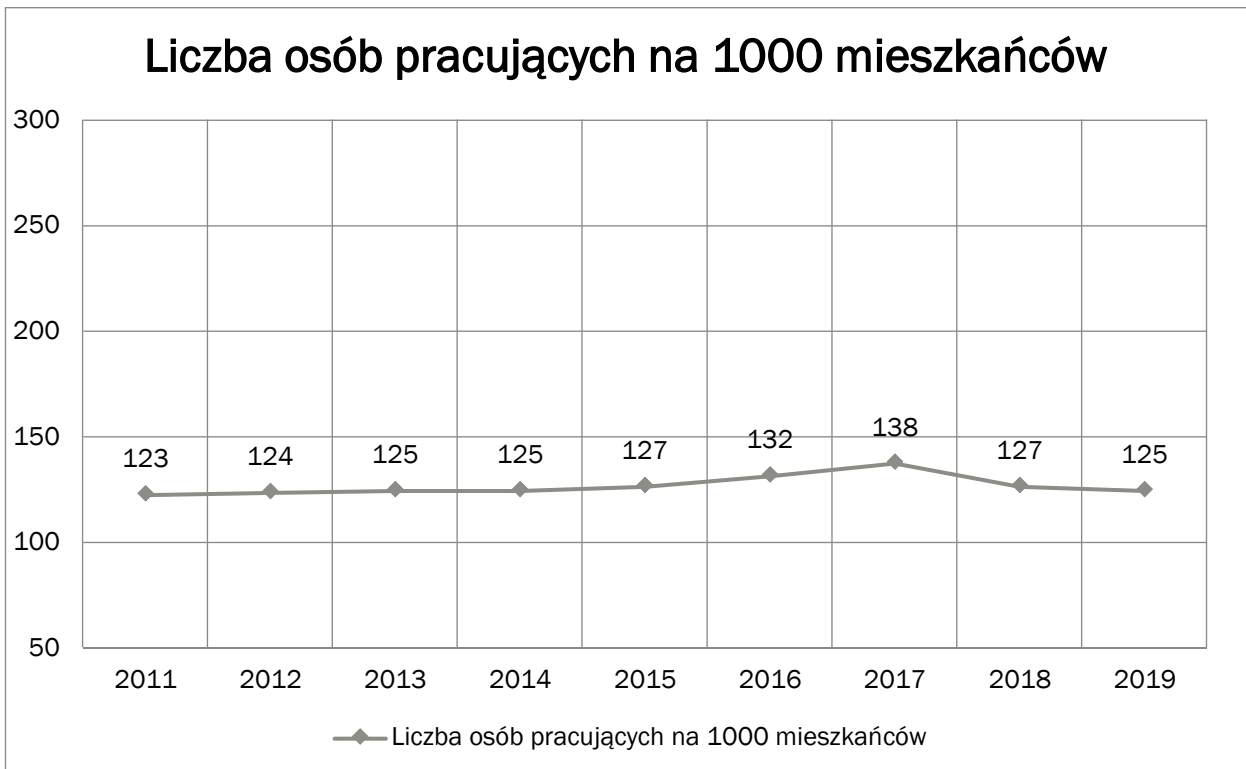
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizując zgromadzone dane można wnioskować, iż w szczególności na niekorzystne czynniki demograficzne (przede wszystkim niski przyrost naturalny), w okresie obowiązywania niniejszej strategii można spodziewać się dalszego pogłębiania tego trendu w postaci dalszego zwiększenia obciążenia demograficznego, co będzie wpływać negatywnie na sytuację gospodarczą w powiecie oraz na sytuację materialną mieszkańców.

2.3 Sytuacja na rynku pracy

Liczba osób pracujących w powiecie włodawskim na przestrzeni lat 2011-2020 utrzymywała się na dość stałym poziomie. W badanym okresie nastąpiła zatem stabilizacja w kwestii liczby osób pracujących w powiecie.

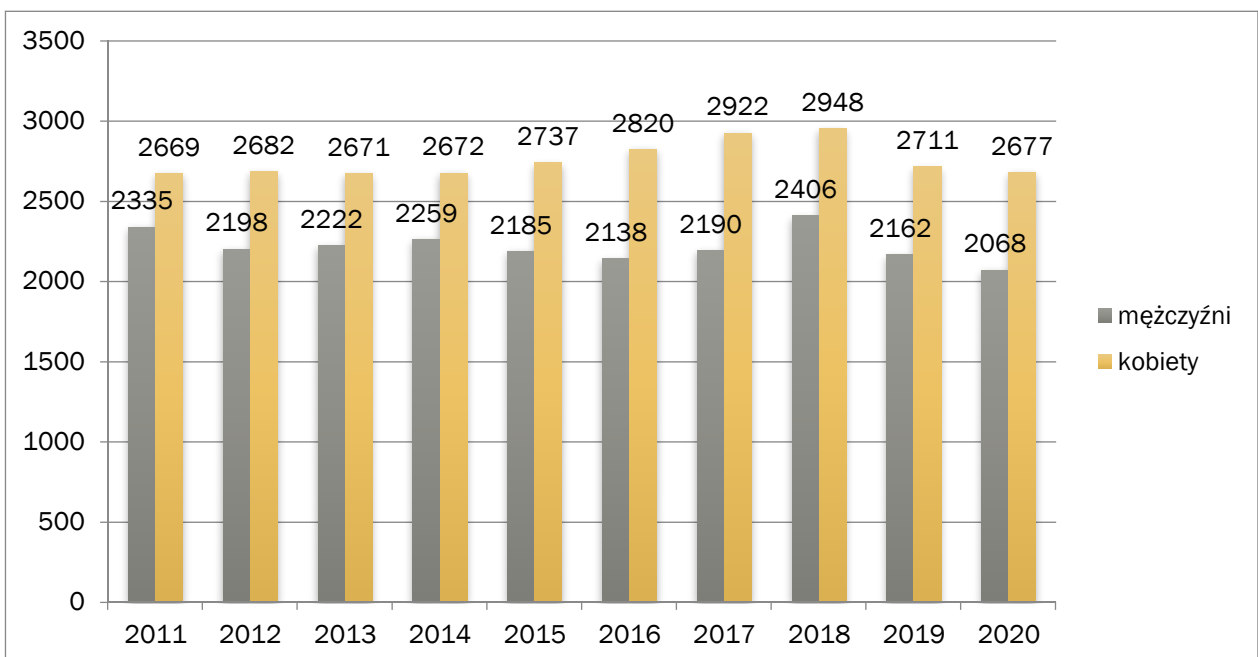
Wykres 8. Osoby pracujące w powiecie włodawskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Sytuację na rynku pracy obrazują również informacje dotyczące zatrudnienia według podziału na płeć. Dane za lata 2011-2020 wskazują na stale pogłębiającą się przewagę liczby pracujących kobiet nad liczbą pracujących mężczyzn.

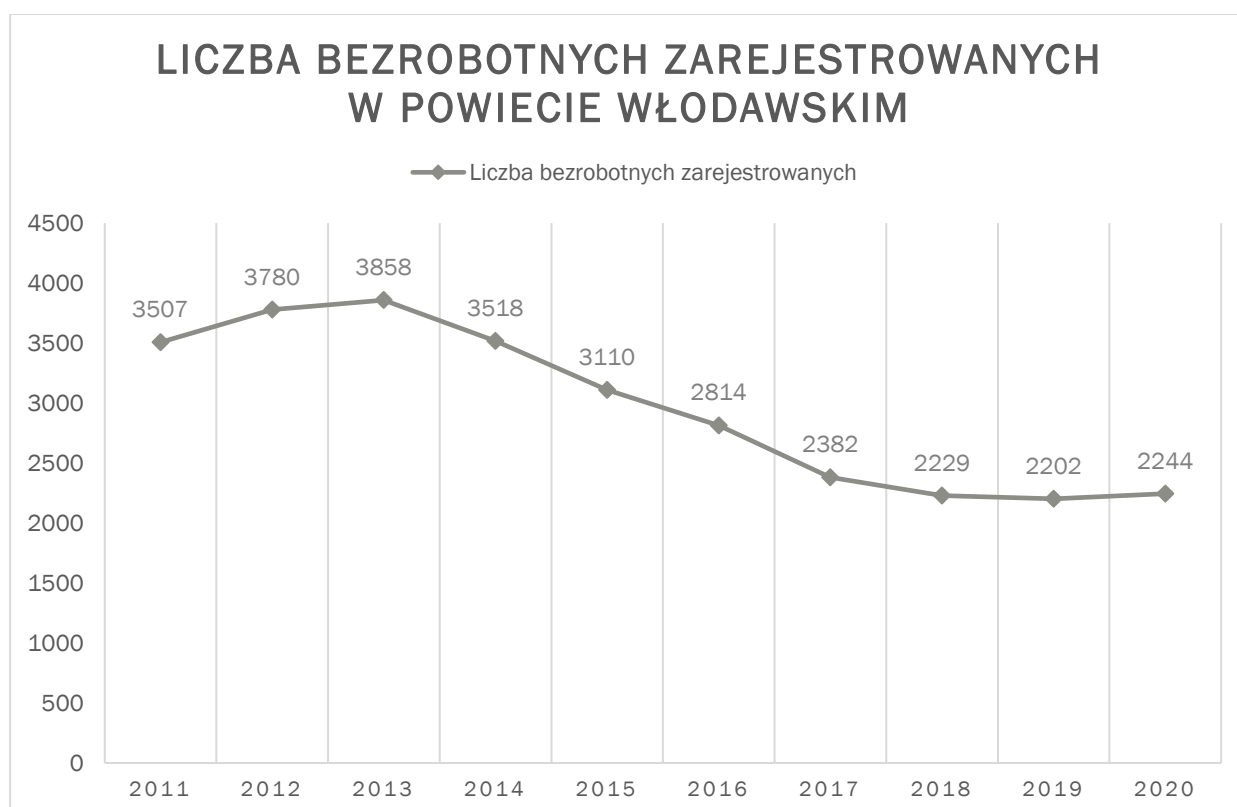
Wykres 9. Osoby pracujące wg podziału na płeć w powiecie włodawskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wskaźnik bezrobocia mówi dużo o ogólnej kondycji gospodarczej na danym obszarze. Z analizy danych za lata 2011-2020 wynika, że liczba bezrobotnych w danym okresie znacząco spadła. W najtrudniejszym roku 2013 zarejestrowanych było 3858 osób bezrobotnych z terenu powiatu, natomiast w najlepszym roku 2019 ta liczba spadła do jedynie 2202 osób. Utrzymanie tego trendu może przyczynić się do poprawy sytuacji osób i rodzin z terenu powiatu oraz zmniejszenia skali występowania innych problemów społecznych, takich jak m.in. ubóstwo. Niepokoić mogą jednak dane za rok 2020, gdzie liczba osób bezrobotnych wzrosła do 2244. Można przypuszczać, że za ten wzrost może odpowiadać zamknięcie wielu sektorów gospodarki, spowodowane epidemią Covid-19. Pomimo optymistycznych danych z lat poprzednich, pozytywny trend liczby osób bezrobotnych w powiecie może ulec odwróceniu w dalszej perspektywie. Będzie to zależało między innymi od czasu dalszego trwania pandemii oraz tempa powrotu gospodarki do stanu sprzed wprowadzenia obostrzeń.

Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie włodawskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Poniższa tabela wskazuje dane dotyczące bezrobocia według stanu na koniec 2020 roku w podziale na płeć oraz gminy.

Tabela 5 Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu włodawskiego.

	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Powiat włodawski	2244	1034	1210
Włodawa m.	672	341	331
Włodawa gm. w.	403	187	216
Hanna	147	67	80
Hańsk	225	83	142
Stary Brus	144	57	87
Urszulin	185	75	110
Wola Uhruska	299	148	151
Wyryki	169	76	93

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Analiza danych dotyczących liczby osób bezrobotnych ze względu na płeć wskazuje na wyższy poziom bezrobocia wśród kobiet dla całego powiatu, jak i w poszczególnych gminach, z wyjątkiem miasta Włodawa, gdzie występuje niewielka przewaga bezrobotnych mężczyzn.

2.4 Infrastruktura społeczna

OPIEKA ZDROWOTNA

Jednostkami realizującymi zadania z zakresu ochrony zdrowia na terenie powiatu włodawskiego były dwa szpitale publiczne:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Włodawie
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gruźlicy i Chorób Płuc w Adampolu.

Jednostką realizującą zadania z zakresu ochrony zdrowia na terenie powiatu włodawskiego jest Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej we Włodawie.

Na dzień 31.12.2020 r. szpital posiadał 158 łóżek. W 2020 r. SP ZOZ we Włodawie hospitalizowano 7.391 pacjentów w Szpitalu (w tym w SOR), udzielono 26 563 porady specjalistyczne w Przychodni specjalistycznej SPZOZ we Włodawie, 8.876 porad w Podstawowej Opiece Zdrowotnej i 3.628 porad w Nocnej i Świątecznej Opiece Medycznej. Średnia wykorzystania łóżek wyniosła 56,5%, a średni czas pobytu pacjenta 7,10 dni.

SP ZOZ w Adampolu jest placówką ukierunkowaną na diagnostykę i leczenie wszelkich schorzeń układu oddechowego, w tym gruźlicy. Stanowi jedną z dwóch placówek specjalistycznych pulmonologicznych, znajdujących się w sieci szpitali, zajmujących się stacjonarnym leczeniem gruźlicy płuc.³

Podstawowa opieka zdrowotna na terenie powiatu włodawskiego udzielana jest także przez 8 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej i 2 publiczne:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ANIMED” - Urszulin;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Medycyny Rodzinnej „GLORIA” - Stary Brus;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Medycyny Rodzinnej „VITA” Sp. z o.o. - Włodawa;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Medycyny Rodzinnej „ZDROWA RODZINA” Sp. z o.o. - Włodawa;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SALUS” - Wiryki;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Medycyny Rodzinnej „FIDES” - Hańsk;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Ośrodek Zdrowia w Sławatyczach i Hannie;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Wola Uhruska;
- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej - Włodawa;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne VITA - Urszulin.

---

³ www.spzozadampol.pl.

Porady specjalistyczne na terenie powiatu włodawskiego realizowały publiczne i niepubliczne placówki służby zdrowia.

Poza placówkami ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w powiecie funkcjonowały indywidualne praktyki lekarskie oferujące opiekę ogólną i specjalistyczną. Opieka stomatologiczna zapewniona jest przez 11 gabinetów stomatologicznych zlokalizowanych w każdej gminie powiatu.

Dostęp do leków w dni powszednie, niedziele, święta i w porze nocnej zapewniało 16 aptek, z czego 10 funkcjonowało na terenie miasta Włodawa, pozostałe na terenie poszczególnych gmin.⁴

SZKOLNICTWO

Jednostkami realizującymi zadania powiatu w zakresie edukacji publicznej są:

- 1) I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki we Włodawie,
- 2) Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 im. 2. Warszawskiej Brygady Saperów i II Liceum Ogólnokształcące im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego we Włodawie,
- 3) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. ks. Jana Twardowskiego we Włodawie,
- 4) Młodzieżowy Dom Kultury im. Oskara Kolberga we Włodawie,
- 5) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Włodawie,
- 6) Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Ireny Kosmowskiej w Korolówce – Osadzie (szkoła rolnicza prowadzona i nadzorowana przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi).

Na terenie powiatu włodawskiego w roku szkolnym 2019/2020 funkcjonowało 21 szkół podstawowych (w tym 1 szkoła specjalna) oraz 9 szkół ponadpodstawowych.

---

⁴ Raport o Stanie Powiatu Włodawskiego za 2020 rok.

Rysunek 3 Szkolnictwo w powiecie w roku szkolnym 2019/2020

Szkolnictwo w roku szkolnym 2019/20	
Szkoły podstawowe	21
w tym specjalne	1
Szkoły ponadpodstawowe i policealne	9
Uczniowie w szkołach:	
podstawowych	2819
w tym specjalnych	53
branżowych I stopnia ^a	129
liceach ogólnokształcących	532
technikach i ogólnokształcących szkołach artystycznych ^b	612
policealnych	-

a Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy.

b Dających uprawnienia zawodowe.

Źródło: *Vademecum samorządowca GUS.*

BEZPIECZEŃSTWO

Nad bezpieczeństwem na terenie powiatu włodawskiego czuwa Komenda Powiatowa Policji we Włodawie. Statystyki przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu w latach 2016-2019 wskazują na niewielki wzrost przestępczości, a następnie spadek zanotowany w 2020 roku.

Tabela 6. Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu włodawskiego.

Rok	Liczba przestępstw stwierdzonych	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw
2016	614	80,8%
2017	509	77,4%
2018	568	81,2%
2019	636	91,4%
2020	495	88,5%

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.*

Działania ratownicze na terenie powiatu włodawskiego realizuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej we Włodawie oraz 36 jednostek ochotniczych straży pożarnych w tym 13 działających w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego 20 jednostki OSP typu S (na wyposażeniu samochód gaśniczy) i 3 typu M (na wyposażeniu motopompa).

W 2020 r. na terenie powiatu włodawskiego zanotowano 610 zdarzeń co stanowi wzrost o 22% w stosunku do roku 2019 r., kiedy zanotowano 500 zdarzenia. Jednostki ochrony przeciwpożarowej brały udział przy 154 pożarach, 395 miejscowych zagrożeniach i 61 alarmach fałszywych.

Tabela 7 Działalność ochrony przeciwpożarowej na terenie powiatu włodawskiego.

Rok	Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 mieszkańców	Požary przypadające na 1000 mieszkańców	Miejscowe zagrożenia na 1000 mieszkańców – zdarzenia w komunikacji
2020	117	37	74
2019	108	48	58
2018	100	34	83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

2.5 Organizacje pozarządowe

Powiat włodawski współpracuje z organizacjami pozarządowymi poprzez realizację programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688, z późn. zm.).

Współpraca z organizacjami odbywa się na zasadach:

- 1) **pomocniczości** – oznacza, że Powiat powierza organizacjom realizację zadań własnych, a organizacje zapewniają ich wykonanie w sposób ekonomiczny, profesjonalny i terminowy;

2) **suwerenności stron** – oznacza, że stosunki pomiędzy Powiatem a organizacjami kształtowane będą z poszanowaniem wzajemnej autonomii i niezależności w swojej działalności statutowej;

3) **partnerstwa** – oznacza dobrowolną współpracę równorzędnych sobie podmiotów w rozwiązywaniu wspólnie zdefiniowanych problemów i osiągnięciu razem wytyczonych celów;

4) **efektywności** – oznacza wspólne dążenie do osiągnięcia możliwie największych efektów realizacji zadań publicznych;

5) **uczciwej konkurencji** – oznacza wymóg udzielania tych samych informacji odnośnie do wykonywanych działań zarówno przez podmioty publiczne jak i niepubliczne, a także obowiązek stosowania tych samych kryteriów przy dokonywaniu oceny tych działań i podejmowaniu decyzji odnośnie ich finansowania;

6) **jawności** – oznacza, że wszystkie możliwości współpracy Powiatu z organizacjami są powszechnie wiadome i dostępne oraz jasne i zrozumiałe w zakresie stosowanych procedur i kryteriów podejmowania decyzji.

Na realizację Rocznej Programu Współpracy na rok 2020 zabezpieczono w budżecie powiatu włodawskiego nie mniej niż 130 000,00 złotych.

3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE

3.1 Charakterystyka systemu pomocy społecznej w powiecie włodawskim

Jednostkami organizacyjnymi powiatu, realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej są:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie,
- 2) Dom Pomocy Społecznej „Senior” w Różance,
- 3) Powiatowy Ośrodek Wsparcia „Przystań” we Włodawie.

Na terenie powiatu włodawskiego funkcjonuje 8 ośrodków pomocy społecznej:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hannie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hańsku
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Brusie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Urszulinie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Woli Uhruskiej
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrkach
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodawie
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodawie.

3.2 Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie jest jednostką organizacyjną Powiatu Włodawskiego, powołaną przez Radę Powiatu we Włodawie do wykonywania zadań Powiatu w zakresie:

1. pomocy społecznej (własnych i z zakresu administracji rządowej), określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004r roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.)
2. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, określonej w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149 poz. 887)
3. rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wynikających z ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2011 Nr 127 poz.721 ze zm.)
4. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.)

5. innych ustaw, aktów wykonawczych i aktów prawa miejscowego, w zakresie w jakim dotyczą one zadań powiatu w dziedzinie pomocy społecznej i rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.⁵

Informacja o działalności PCPR w roku 2020

W 2020 roku w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie zatrudnionych było 15 osób (w tym 1 zastępstwo), na 13,5 etatach łącznie.

Pracownicy zatrudnieni byli na stanowiskach:

- dyrektor,
- księgowość - 1,5 etatu,
- zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej (koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny, psycholog) 4 etaty,
- stanowiska urzędnicze (obsługa osób niepełnosprawnych, sprawy pomocy instytucjonalnej, świadczenia w pieczy zastępczej, sprawy administracyjno-kadrowe, informatyk) – 4,5 etatu,
- Powiatowego Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włodawie (przewodnicząca i sekretarz) - 2 etaty
- sprzątaczką (1/2 etatu)

Stanowiska pracy w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności finansowane były w całości z budżetu państwa.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie i Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włodawie dysponują ośmioma pomieszczeniami biurowymi oraz gabinetem lekarskim i pomieszczeniem zakładowej składnicy akt. W wyżej wymienionych pomieszczeniach nie występują bariery architektoniczne, które utrudniałyby dostęp osobom niepełnosprawnym. Interesanci poruszający się na wózkach inwalidzkich mają możliwość dostania się do budynku dzięki wybudowanej pochylni.

---

⁵ Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie, http://pcpr.wlodawa.pl/pliki/akty_pr/statut112011.pdf

W związku z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 oraz późniejszym stanem epidemii, realizacja zadań została zmodyfikowana a w niektórych przypadkach ograniczona. Pojawiły się też nowe zadania, takie jak konieczność zapewnienia ochrony osobistej pracowników przed zakażeniem, dostosowanie warunków pracy do wymogów sanitarnych, wypłaty nowych świadczeń z PFRON lub wydanie decyzji o okresowym zwolnieniu uczestników z odpłatności za pobyt w POW „Przystań” z powodu zawieszenia zajęć (kilkakrotnie w ciągu roku).

Zadania wykonywane przez PCPR w 2020 roku

PCPR we Włodawie prowadziło działalność wynikającą w szczególności z przepisów:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.),
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 ze zm.),
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.).

Wykonywane zadania obejmowały:

UDZIELENIE POMOCY PIENIĘŻNEJ NA POKRYCIE KOSZTÓW UTRZYMANIA DZIECI UMIESZONYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ

W powiecie włodawskim w roku 2020 funkcjonowały 43 rodziny zastępcze, w których umieszczonych było 61 dzieci (liczone narastająco).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w Powiecie Włodawskim funkcjonowało 37 rodzin zastępczych, w których umieszczonych było 53 dzieci, w tym:

24 rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem (dziadkowie, rodzeństwo), w których umieszczonych było 32 dzieci; 11 rodzin zastępczych niezawodowych, w których przebywało 14 dzieci; 2 rodziny zastępcze zawodowe, w której przebywało 7 dzieci.

W 2020 roku wydano łącznie 108 decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń dla rodzin zastępczych.

Łączna kwota wypłaconych w 2020 roku świadczeń dla wszystkich rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Włodawskiego wynosiła 594 473,53 zł.

ŚWIADCZENIA DLA RODZIN ZASTĘPCZYCH SPOKREWNIONYCH funkcjonujących na terenie Powiatu Włodawskiego w 2020 roku wyniosły łącznie 297 809,53 zł, w tym:

a) świadczenia obligatoryjne:

- świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej 273 693,85 zł;
- dodatki na pokrycie zwiększonych kosztów dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności 19 915,68 zł;

b) świadczenia fakultatywne:

- pomoc na pokrycie zwiększonych kosztów związanych z przyjęciem dziecka 3 000,00 zł;
- dofinansowanie do wycieczki poza miejscem zamieszkania w kwocie 200,00zł.

ŚWIADCZENIA DLA RODZIN ZASTĘPCZYCH NIEZAWODNYCH I ZAWODOWYCH funkcjonujących na terenie Powiatu Włodawskiego w 2020 roku wyniosły łącznie 296 664,00 zł, w tym

- świadczenia obligatoryjne:
- świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej niezawodowej 296 664,00 zł;

świadczenia fakultatywne nie były wypłacane.

DODATEK WYCHOWAWCZY

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie mocą ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, od 1 kwietnia 2016 r. realizuje zadania wypłaty dodatku wychowawczego wobec rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu włodawskiego. W 2020 r. wypłacono dodatek wychowawczy w łącznej wysokości 265 961,24 zł. Uprawnionych dzieci, na które przysługiwał

rodzinom zastępczym dodatek wychowawczy w 2020 r. było 46 dzieci (liczone narastająco).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie mocą ustawy z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, od 1 lipca 2019 r. realizuje zadania wobec wychowanków Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej we Włodawie. W 2020 r. wypłacono dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego w łącznej wysokości 61 543,01 zł. Uprawnionych dzieci, na które przysługiwało świadczenie w 2020 r. było 12 (liczone narastająco).

Świadczenie w całości finansowane jest z budżetu państwa.

ROZLICZENIE KOSZTÓW MIĘDZY POWIATAMI.

Zgodnie z art. 191 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.) powiat pochodzenia dziecka ponosi wydatki wynikające z pobytu dziecka w pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej. Z każdym powiatem, z którego dzieci umieszczone są na terenie powiatu włodawskiego oraz w sytuacji odwrotnej, zawarte zostały porozumienia w sprawie ponoszenia kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

UDZIAŁ GMIN W KOSZTACH UTRZYMANIA DZIECI W RODZINACH ZASTĘPCZYCH.

Udział gmin z terenu Powiatu Włodawskiego w kosztach utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych w 2020 roku wyniósł łącznie 67 347,69 zł. Wszystkie zobowiązania zostały uregulowane w całości i terminowo.

POROZUMIENIA ZAWARTE Z SAMORZĄDAMI W 2020 R.

Powiat włodawski podpisał w 2020 roku 6 nowych porozumień (z gminami i powiatami) dotyczących ponoszenia kosztów pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej. W 2020 r. nie były podpisane nowe porozumienia (z gminami i powiatami) dotyczące ponoszenia kosztów pobytu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

KIEROWANIE DZIECI DO PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ WE WŁODAWIE

Działając w oparciu o przepis §2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, w 2020 roku zostało wydanych 5 skierowań do Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej we Włodawie. W ciągu roku w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej we Włodawie przebywało 19 wychowanków (liczone narastająco).

UDZIELENIE POMOCY USAMODZIELNIANYM WYCHOWANKOM Z RODZIN ZASTĘPCZYCH, PLACÓWEK OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH I MŁODZIEŻOWYCH OŚRODKÓW SZKOLNO-WYCHOWAWCZYCH.

W 2020 r. zgodnie z opracowanymi wcześniej indywidualnymi programami usamodzielnienia 22 wychowankom udzielono pomocy na łączną kwotę 138 577,23 zł, w tym:

- pomoc na kontynuowanie nauki – 75 495,23 zł;
- jednorazowa pomoc na usamodzielnienie – 52 043,00 zł;
- jednorazowa pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej – 11 039,00 zł.

Usamodzielnienie jest długotrwałym procesem wychowawczym, który wprowadza osobę usamodzielnianą do podjęcia samodzielnego i dojrzałego życia.

Proces ten w zależności od sytuacji życiowej wychowanka, może trwać najpóźniej do momentu osiągnięcia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

ZAPEWNIANIE DZIECIOM OPIEKI I WYCHOWANIA W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

W placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej w roku 2020 przebywało (liczone narastająco) 25 dzieci pochodzących z powiatu włodawskiego (z czego 14 umieszczonych było poza naszym powiatem), w tym:

- placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego – 2 dzieci,
- placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego – 23 dzieci

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 21 dzieci pochodzących z powiatu włodawskiego. Koszty utrzymania

małoletnich w wyżej wymienionych placówkach pokrywane były zgodnie z zawartymi porozumieniami przez powiat włodawski (przekazywane przez Starostwo Powiatowe we Włodawie według wyliczeń sporządzonych przez PCPR).

Wykaz powiatów, które przyjęły do swoich placówek dzieci pochodzące z naszego terenu oraz wielkość środków przekazanych, jako zwrot kosztów utrzymania w 2020 roku:

- 1) Miasto Lublin - 1 dziecko, koszt miesięczny – 2 800,00 zł, łącznie za rok – 33 600,00 zł,
- 2) powiat krasnostawski - 4 dzieci – koszt miesięczny – 3 825,00 zł – łącznie za rok – 183 232,00 zł,
- 3) powiat kraśnicki – 4 dzieci – koszt miesięczny – 8 960,70 zł, łącznie za rok – 225 936,10 zł,
- 4) powiat łęczyński – 4 dzieci – koszt miesięczny – 4 355,00 zł, łącznie za rok – 206 328,00 zł,
- 5) powiat ostrołęcki – 1 dziecko – koszt miesięczny – 4 877,70 zł, łącznie za rok – 54 504,12 zł,

Łączny koszt pobytu 14 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej poza terenem powiatu włodawskiego w 2020 roku wyniósł 703 600,22 zł.

USTALENIE ODPLATNOŚCI RODZICÓW ZA POBYT DZIECI W RODZINACH ZASTĘPCZYCH I PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH.

Zgodnie z art. 193 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.) rodzice, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej, są obowiązani solidarnie do ponoszenia odpłatności z tego tytułu.

W dniu 16 lutego 2012 r. Rada Powiatu we Włodawie przyjęła Uchwałę Nr XIII/115/12 w sprawie określenia szczegółowych warunków umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstąpienia od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. W 2020 roku wydano z upoważnienia Starosty Włodawskiego 99 decyzji administracyjnych dotyczących spraw odpłatności rodziców za pobyt dzieci w pieczy zastępczej, w tym między innymi:

- 61 decyzji odstępujących od naliczenia opłaty,
- 2 decyzje naliczające opłatę.

Łącznie w 2020 roku odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej ponosiło regularnie 2 rodziców i nieregularnie 1 rodzic.

PROWADZENIE SPRAW ZWIĄZANYCH Z DZIAŁALNOŚCIĄ DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ „SENIOR” W RÓZANCE

W roku 2020 dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie wydał z upoważnienia Starosty 93 decyzje administracyjne w sprawach mieszkańców domu pomocy, dotyczących umieszczenia mieszkańca oraz odpłatności za pobyt.

Ogółem w roku 2020 z umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej „Senior” w Różance skorzystało 250 osób (liczone narastająco). Stan liczebny mieszkańców DPS Senior na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosił 189 osób na 201 miejsc statutowych.

W okresach zwiększonego zainteresowania ośrodków pomocy społecznej skierowaniem swych mieszkańców do domu pomocy, prowadzony jest rejestr osób oczekujących na umieszczenie.

SPRAWOWANIE NADZORU NAD DZIAŁALNOŚCIĄ JEDNOSTEK POMOCY SPOŁECZNEJ NA TERENIE POWIATU WŁODAWSKIEGO

W oparciu o plan kontroli zaakceptowany przez Starostę Włodawskiego w roku sprawozdawczym odstąpiono od przeprowadzania planowych kontroli problemowych, których obowiązek przeprowadzenia nakłada ustawa o pomocy społecznej. Założono możliwość prowadzenia kontroli doraźnych, ale taka potrzeba nie wystąpiła. Przyjmując powyższe rozwiązanie wzięto pod uwagę brak obowiązku prawnego przeprowadzania kontroli jednostek corocznie, fakt wykonywania dotychczas każdego roku kontroli we wszystkich jednostkach oraz ogłoszony w kraju stan epidemii i obowiązujące ograniczenia sanitarne.

Na podstawie art. 10b ust. 6a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2020 r poz. 426 ze zm.) przeprowadzono obowiązkową coroczną kontrolę problemową w Warsztacie Terapii Zajęciowej we Włodawie. Zakres kontroli: Prawdliwość wykorzystania środków Funduszu w oparciu

o przepis §22 ust. 2 rozporządzenia z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. Nr 63, poz. 587). Protokół z kontroli przekazany został Kierownikowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodawie jako jednostce prowadzącej warsztat oraz Staroście Włodawskiemu.

Pozostała działalność PCPR

KOLONIE LETNIE DLA DZIECI

We współpracy z Kuratorium Oświaty w Lublinie, które było głównym organizatorem kolonii letnich i finansowało w całości przedsięwzięcie oraz ze wszystkimi Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu powiatu włodawskiego skierowano na bezpłatne kolonie letnie grupę 26 dzieci z najuboższych rodzin.

Uczestnicy odpoczywali na 10- dniowym turnusie kolonijnym w miejscowości Trzcinica w województwie podkarpackim.

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie zajmowali się koordynacją działań Kuratorium i OPS-ów, przekazywaniem dokumentacji oraz nadzorem nad bezpieczeństwem dzieci podczas wyjazdu i przyjazdu.

Z uwagi na obowiązujący w Polsce stan epidemii wywołany wirusem SARS-CoV-2 organizacja wypoczynku letniego realizowana była z zachowaniem zaleceń i wytycznych wprowadzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

ZADANIA ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ.

Zgodnie z zarządzeniem Starosty Włodawskiego Nr WE.8120.16.2011.EZ z dnia 26 września 2011 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie od dnia 01.01.2012 r. tj. od dnia wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pełni funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Włodawskim.

PROJEKT „WSPARCIE DZIECI UMIESZCZONYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ W OKRESIE PANDEMII COVID-19”.

Powiat Włodawski był realizatorem Projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój lata 2014-2020.

Głównym celem projektu było zapobieganie i ograniczenie negatywnych skutków wystąpienia COVID-19 w obszarze pieczy zastępczej poprzez wzmocnienie rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka placówek opiekuńczo –wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, w zakresie bezpiecznej realizacji zadań tych podmiotów w okresie epidemii COVID-19.

Celem szczegółowym projektu było wsparcie dzieci, rodziców zastępczych i pracowników rodzinnych oraz instytucjonalnych podmiotów pieczy zastępczej w sytuacji zagrożenia epidemią choroby COVID- 19 poprzez:

zakup wyposażenia na cele realizowania zadań w trybie zdalnego nauczania (w tym zakup laptopów, komputerów stacjonarnych, oprogramowania, sprzętu audiowizualnego oraz oprogramowania dla dzieci z niepełnosprawnością);

zakup środków ochrony indywidualnej i wyposażenia do bezpośredniej walki z epidemią (w tym zakup środków ochrony indywidualnej: maseczek, rękawiczek, środków dezynfekcyjnych);

zakup wyposażenia do organizacji miejsc kwarantanny/izolacji dla dzieci z pieczy zastępczej.

W ramach Projektu wszystkie rodziny zastępcze i Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza otrzymały środki ochrony indywidualnej.

Ponadto w celu pomocy w organizacji zdalnego nauczania dzieci umieszczone w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej otrzymały wsparcie poprzez zakup sprzętu komputerowego z odpowiednim oprogramowaniem. Przekazano łącznie 15 laptopów z czego 11 trafiło do rodzin zastępczych.

Dodatkowo w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej wyposażono w meble miejsce przeznaczone na kwarantannę/izolację.

Projekt realizowany był we współpracy ze Starostwem Powiatowym we Włodawie. PCPR przygotowało i zrealizowało część projektu dotyczącą rozeznania potrzeb rodzin

oraz przekazania zakupionych środków ochrony osobistej oraz komputerów rodzinom zastępczym.

Wartość projektu: 76 777,00 zł.

Płatność ze środków europejskich: 64 707,66 zł

Ze środków dofinansowania w formie współfinansowania krajowego: 12 069,34 zł.

Realizacja zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

ŚRODKI PAŃSTWOWEGO FUNDUSZ REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH PRYZNANE WEDŁUG ALGORYTMU POWIATOWI WŁODAWSKIEMU.

W związku z ogłoszoną epidemią COVID-19 realizacja zadań na rzecz osób niepełnosprawnych nie przebiegała zgodnie z ustalonym planem. Zmieniające się przepisy dotyczące ograniczeń, mających na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się wirusa wymuszały modyfikację działań. Niedostępne były przez część roku turnusy rehabilitacyjne, obowiązywał zakaz organizowania spotkań, a więc realizacja zadania dofinansowanie do sportu, kultury i integracji była również znacznie utrudniona. Podobnie likwidacja barier architektonicznych nie doszła do skutku w kilku przypadkach z obawy osoby niepełnosprawnej przed zakażeniem koronawirusem. Ponieważ nadal występował niedobór środków PFRON przypadających według algorytmu powiatowi włodawskiemu w 2020 roku stosowane były przyjęte uchwałami Rady Powiatu ograniczenia w dofinansowaniu do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz do turnusów rehabilitacyjnych. Wolne środki z zadań niezrealizowanych zostały przeniesione drogą zmiany Uchwały Rady Powiatu na zadanie dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego i środków pomocniczych, gdzie występowały braki.

„AKTYWNY SAMORZĄD”

Rok 2020 był dziewiątym rokiem realizacji w Powiecie Włodawskim programu pilotażowego „Aktywny samorząd” finansowanego ze środków PFRON. Realizatorem programu, tak jak w latach poprzednich jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie.

Ze środków PFRON otrzymanych na rok 2020 zawarto i zrealizowano łącznie 31 umów. Dokonano kontroli 14 umów zawartych w roku 2019, co stanowi 45% całości.

„PROGRAM WYRÓWNYWANIA RÓŻNIC MIĘDZY REGIONAMI III”.

W roku 2020 powiat włodawski kontynuował realizację „Programu wyrównywania różnic między regionami III” finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Z ramienia powiatu obsługę programu prowadzi Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie.

W roku 2020 realizowano 1 projekt z obszaru F (tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących WTZ). Projekt pod nazwą: „Modernizacja Warsztatu Terapii Zajęciowej we Włodawie” złożony był przez Gminę Miejską Włodawa.

Koszt realizacji projektu: 198 560,20 zł

Kwota przyznana przez PFRON: 160 000,00 zł

Kwota środków PFRON faktycznie wykorzystanych na realizację 158 848,16 zł

Kwota środków własnych Gminy Miejskiej Włodawa: 39 712,04 zł.

Wymieniony wyżej projekt został pozytywnie rozliczony przez PFRON.

MODUŁ III PROGRAMU "POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM POSZKODOWANYM W WYNIKU ŻYWIÓŁU LUB SYTUACJI KRYZYSOWYCH WYWOŁANYCH CHOROBAМИ ZAKAŻNYMI"

Program finansowany w całości ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Skierowany był do osób niepełnosprawnych, które na skutek wystąpienia zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii utraciły, w okresie od 9 marca do 16 listopada 2020 r. możliwość korzystania (przez okres co najmniej 5 kolejnych następujących po sobie dni roboczych) z opieki świadczonej w placówkach rehabilitacyjnych. Pomoc udzielana była w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych. Wysokość pomocy wynosiła 500 zł miesięcznie na jedną osobę, na okres nie dłuższy niż 5 miesięcy (początkowo 3 miesiące, następnie jesienią zwiększony).

W ramach programu złożono do PCPR 256 wniosków, z czego 244 spełniało wymogi formalne programu. Złożone wnioski dotyczyły 129 osób niepełnosprawnych.

Ogółem Powiat Włodawski otrzymał w ramach Modułu III środki w wysokości 305 450,00 zł, z czego kwotę 298 000,00 zł otrzymali adresaci pomocy (wnioskodawcy), kwotę 7 450,00 zł wydatkowano na obsługę realizacji programu.

POWIATOWY ZESPÓŁ DO SPRAW ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI WE WŁODAWIE

W roku 2020 w skład Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włodawie powołanych było 30 osób, w tym:

- przewodniczący 1 etat,
- sekretarz 1 etat,
- 14 lekarzy
- 5 psychologów
- 2 pedagogów
- 5 pracowników socjalnych
- 2 doradców zawodowych.

Mając na względzie ograniczenie wydatków z powodu zbyt niskiej dotacji na działalność Zespołu, psycholog Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie powołany jednocześnie w skład Zespołu przez 9 miesięcy orzekał bez pobierania dodatkowego wynagrodzenia. Pozostali członkowie składów orzekających byli zatrudnieni w ramach umów zlecenia.

W związku z ogłoszeniem na ternie Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia a później epidemii od marca 2020 r. posiedzenia składów orzekających odbywają się bez udziału wnioskodawców a orzeczenia wydawane są zaocznie na podstawie złożonej dokumentacji.

W roku 2020 wpłynęło do Zespołu 496 wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności oraz 69 wniosków o ustalenie niepełnosprawności osób poniżej 16 roku życia. Łącznie złożono 565 wniosków o wydanie orzeczenia, czyli o 27,5% mniej niż w roku poprzednim.

Główną przyczyną spadku liczby składanych wniosków było przedłużenie ważności orzeczeń, których termin upływał w czasie epidemii do upływu 60 dnia od dnia

odwołania stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia. Osoby zainteresowane korzystały z powyższej regulacji, zwłaszcza że występowały poważne trudności w uzyskaniu dokumentacji medycznej, niezbędnej w procesie orzecznictwym.

Cele ubiegania się o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności były następujące:

- uzyskanie uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego – 102 osoby,
- korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji – 208 osób,
- korzystanie z karty parkingowej – 44 osoby,
- konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – 66 osób,
- uzyskanie odpowiedniego zatrudnienia – 25 osób,
- uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej – 4 osoby,
- inne cele (np. ulgi i uprawnienia, uzyskanie świadczenia pielęgnacyjnego) - 66 osób,

Wnioski o wydanie orzeczenia dziecku składane były w celu:

- uzyskanie uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego – 37 osób,
- korzystanie ze świadczenia pielęgnacyjnego – 28 osób,
- inne cele (konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dodatkowy urlop) – 4 osoby.

Uzyskanie orzeczenia dla wskazanego we wniosku celu nie wyklucza korzystania przez osobę niepełnosprawną z innych uprawnień przysługujących niepełnosprawnym, gdyż zawsze ustalane są wszystkie wymagane przepisami prawa elementy orzeczenia.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. wydano łącznie 549 orzeczeń (o 32% mniej niż w roku poprzednim), w tym:

73 orzeczenia osobom przed 16 rokiem życia, z tego:

- 66 o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych,
- 7 o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych,

2) 476 orzeczeń osobom powyżej 16 roku życia, z tego:

- 448 z określeniem stopnia niepełnosprawności,
- 10 o niezaliczeniu do stopnia niepełnosprawności,
- 18 o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności.

Od wydanych orzeczeń wpłynęło łącznie 56 odwołań (od 10,2% wydanych orzeczeń), z czego w wyniku samokontroli nie zmieniono żadnego orzeczenia. Zaskarżone sprawy zostały przesłane do Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Lublinie. Wojewódzki Zespół po rozpatrzeniu odwołań utrzymał w mocy 36 orzeczeń, uchylił w całości 6 orzeczeń, zmienił w części 10 orzeczeń, 1 odwołanie było po terminie, 1 odwołanie pozostawiono bez rozpatrzenia, 1 skierowano do ponownego rozpatrzenia przez powiatowy zespół, natomiast 2 odwołania są jeszcze w toku rozpatrywania.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włodawie wydał w 2020 r. na wniosek osoby zainteresowanej 194 legitymacje dokumentujących niepełnosprawność, w tym osoby dorosłej (179) oraz dziecka (15).

Przewodniczący Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włodawie wydał w 2020 r. 154 karty parkingowe dla osób niepełnosprawnych.

W 2020 roku 42,85% ogółu wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności stanowiły orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności, 36,97% orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, 14,3% to orzeczenia o lekkim stopniu niepełnosprawności, osoby nie zaliczone do stopnia niepełnosprawności to 2,1% wszystkich orzeczeń, odmowę wydania orzeczenia otrzymało 3,78%. W przypadku orzeczeń o niepełnosprawności wydanych osobom do 16 roku życia 90,4% dzieci zostało zaliczonych do osób niepełnosprawnych.⁶

Pozostałe jednostki organizacyjne pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu

POWIATOWY OŚRODEK WSPARCIA „PRYZSTAŃ” WE WŁODAWIE

Jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej pobytu dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku

---

⁶ Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie w 2020 roku.

rodzinnym i społecznym, a w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Prowadzenie Ośrodka jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez Powiat Włodawski. Finansowanie zadań odbywa się z dotacji budżetu państwa, przekazywanej za pośrednictwem Wojewody Lubelskiego. W 2020 r. wynosiła ona 1.279.911 zł.

Ośrodek posiada 50 miejsc statutowych uzgodnionych z Lubelskim Urzędem Wojewódzkim. W 2020 r. objął wsparciem 64 osoby niepełnosprawne, w tym: przewlekłe psychicznie chorych, z niepełnosprawnością intelektualną, wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, osoby ze spektrum autyzmu i niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz ich rodziny, opiekunów.

Osoby te zamieszkują na terenie powiatu włodawskiego i pochodzą z różnych gmin: miasto i gmina Włodawa, gmina Hańsk, gmina Hanna, gmina Wiryki, gmina Stary Brus. Są w różnym wieku (18 - 81 lat). Ośrodek zapewnia dowóz na zajęcia własnym środkiem transportu. Skierowanie do Ośrodka następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Priorytetowe kierunki działań terapeutycznych Ośrodka obejmują:

1. Kształtowanie i pogłębianie umiejętności samodzielnego funkcjonowania,
2. Kształtowanie i pogłębianie umiejętności interpersonalnych,
3. Rozwijanie zainteresowań i inspirowanie do nowych form aktywności,
4. Wsparcie w zakresie rehabilitacji społecznej.

DOM POMOCY SPOŁECZNEJ „SENIOR” W RÓŻANCE

Jest przeznaczony dla osób starszych przewlekłe somatycznie chorych, z zaburzeniami orientacji tj. z chorobą Alzheimera a także z demencją starczą oraz po udarach mózgu. DPS „Senior” posiada 201 miejsc. Zapewnia profesjonalną 24 godzinną opiekę pielęgniarzką oraz stały kontakt z lekarzem rodzinnym, w miarę indywidualnych potrzeb konsultacje z lekarzem specjalistą. Mieszkańcy uczestniczą w życiu społecznym i kulturalnym domu realizując swoje zainteresowania w wielu formach pracy i rozrywki. Uczestniczą w pracach terapii zajęciowej, imprezach kulturalnych i turystycznych, korzystają z biblioteki oraz prasy codziennej. Biorą czynny udział w obchodach świąt i uroczystości okazjonalnych. W 2020 roku ze wsparcia i opieki DPS „Senior” w Różance skorzystało narastająco 250 osób.

3.3 Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną

Tabela 8. Rodziny, którym przyznano pomoc z gmin powiatu włodawskiego w latach 2016-2020.

Przyczyna trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				
	2016	2017	2018	2019	2020
Ubóstwo	1 205	1 082	990	905	783
Sieroctwo	2	3	1	1	2
Bezdomność	14	14	18	20	24
Potrzeba ochrony macierzyństwa	190	168	167	170	131
Bezrobocie	964	898	824	790	683
Nieppełnosprawność	419	419	396	372	320
Długotrwała lub ciężka choroba	566	604	602	566	489
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	324	297	250	192	141
Przemoc w rodzinie	19	15	10	8	13
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0
Alkoholizm	173	173	159	146	137
Narkomania	1	2	0	6	7

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	19	18	25	18	23
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	7	2	3	5	3
Sytuacja kryzysowa	0	0	1	1	0
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Najczęściej występującą przyczyną, dla której mieszkańcy powiatu wnioskuje o wsparcie z systemu pomocy społecznej jest ubóstwo (w 2020 roku dotyczyło to 783 rodzin), a także bezrobocie (683 rodzin). Kolejnym powodem przyznawania pomocy jest długotrwała lub ciężka choroba (489 rodzin). Wśród najważniejszych przyczyn wnioskowania o pomoc należy również wskazać niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

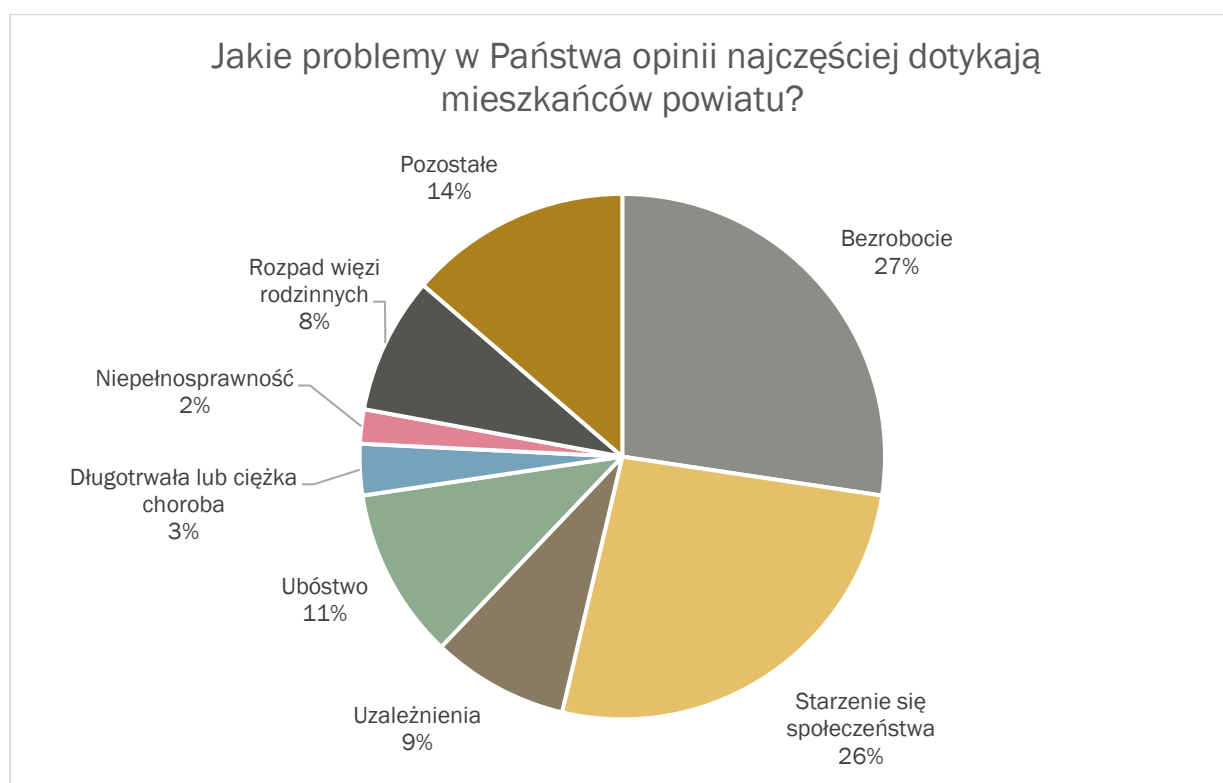
Wyniki ankiety pt. „Wyzwania społeczne w powiecie włodawskim”

Dodatkowym źródłem informacji na temat najważniejszych problemów społecznych są wyniki ankiety pt. „Wyzwania społeczne w powiecie włodawskim” przeprowadzonej w czerwcu 2020 r. wśród 58 przedstawicieli najważniejszych instytucji w powiecie włodawskim – interesariuszy strategii rozwiązywania problemów społecznych, m.in. przedstawicieli administracji samorządowej, jednostek organizacyjnych pomocy

społecznej, instytucji kultury, edukacji, służby zdrowia, służb mundurowych oraz organizacji pozarządowych.

Zgodnie z opinią ankietowanych, najważniejszymi problemami są bezrobocie, starzenie się społeczeństwa, ubóstwo oraz rozpad więzi rodzinnych.

Wykres 11 Jakie problemy w Państwa opinii najczęściej dotyczą mieszkańców powiatu?

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowani odpowiedzieli również na pytanie dotyczące grup, które są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym. Najwięcej wskazań dotyczyło osób i rodzin o niskim statusie materialnym, osób i rodzin z problemem uzależnienia, osób starszych, osób przewlekle chorych oraz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Wykres 12 Jakie grupy są zagrożone wykluczeniem społecznym w powiecie włodawskim?

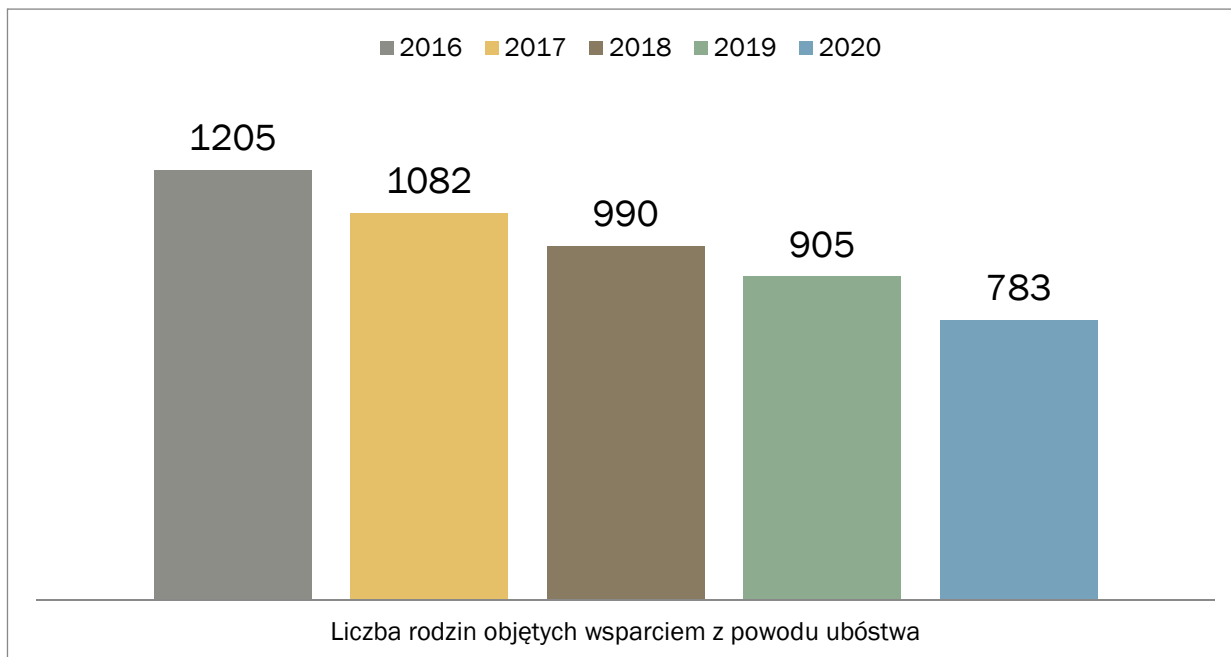
Źródło: Opracowanie własne.

3.4 Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych

Ubóstwo w powiecie włodawskim

Pojęcie ubóstwa odnosi się do osób, rodzin lub grup osób, których środki są ograniczone w takim stopniu, że poziom ich życia obniża się poza akceptowane minimum w kraju zamieszkania. Ubóstwo dotyczy ludzi, których sytuacja wskazuje na niezaspokojenie większości podstawowych potrzeb życiowych (jedzenie, ubranie, mieszkanie, zdrowie, bezpieczeństwo), a także potrzeb ponadpodstawowych, takich jak kultura, oświata, wypoczynek.

Wykres 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2016-2020 w gminach powiatu włodawskiego.

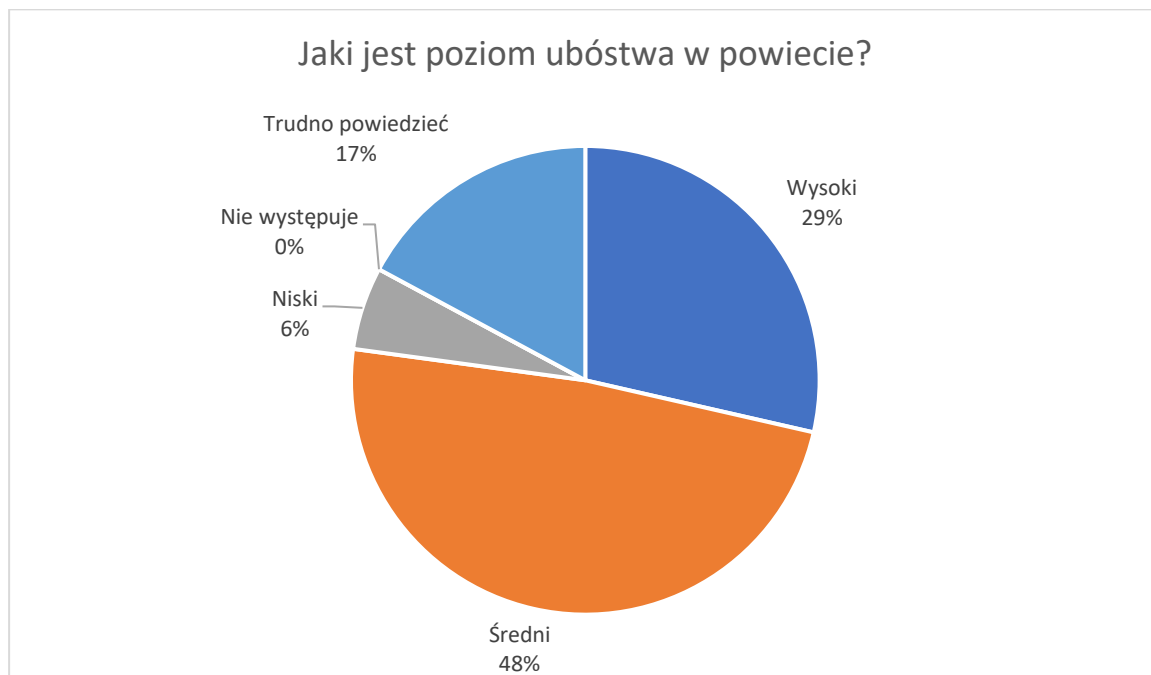
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wskazują dane GUS oparte o informacje pochodzące z gmin, ubóstwo jest najpoważniejszym problemem społecznym w powiecie włodawskim. W ostatnich latach liczba rodzin nim dotkniętych systematycznie się jednak zmniejszała.

Skala ubóstwa w powiecie została również oceniona przez ankietowanych w ramach badania ilościowego.

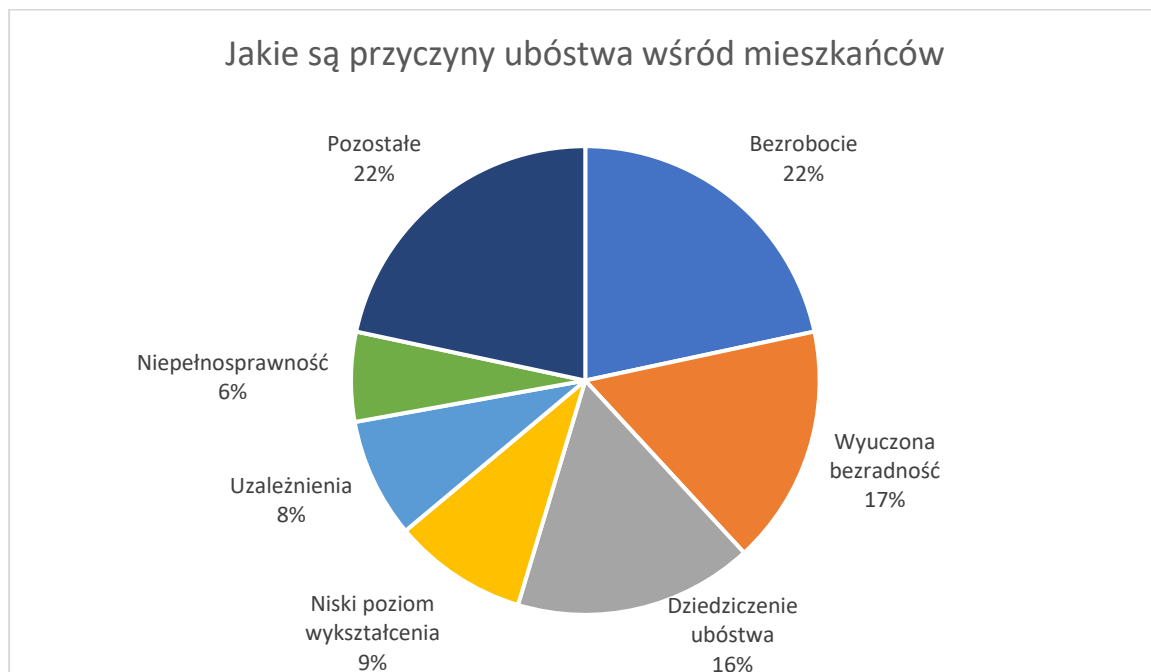
Wykres 14 Jaki jest poziom ubóstwa w powiecie włodawskim?

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród najważniejszych przyczyn ubóstwa w powiecie, ankietowani wskazali przede wszystkim bezrobocie, wyuczoną bezradność oraz dziedziczenie ubóstwa.

Wykres 15 Jakie są przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców powiatu włodawskiego?

Źródło: Opracowanie własne.

Bezrobocie w powiecie włodawskim

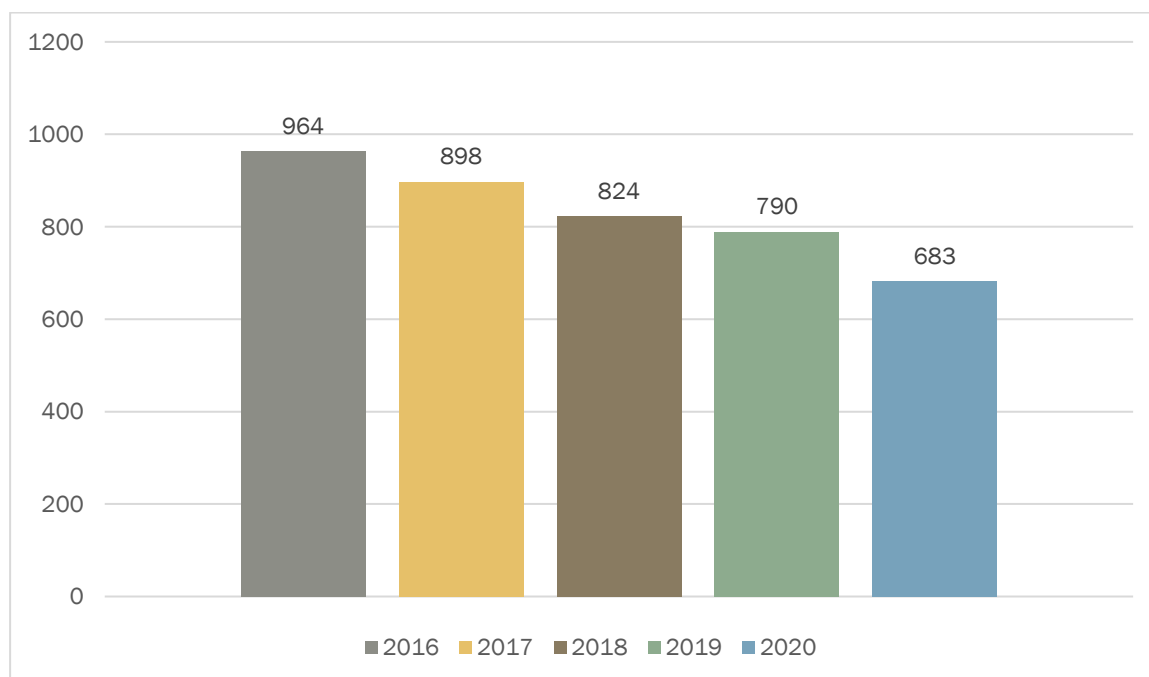
Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów.

Bezrobocie jest przyczyną degradacji ekonomicznej osób nim dotkniętych oraz ich rodzin. Gwałtowny spadek dochodów spowodowany utratą pracy doprowadza do wymuszonego ograniczania lub rezygnacji z zaspokajania niektórych potrzeb, a także zmusza do korzystania z finansowej i rzeczowej pomocy z zewnątrz, co często doprowadza do narastania spirali zadłużenia.

Najdotkliwiej skutki bezrobocia w płaszczyźnie ekonomicznej odczuwają rodziny wielodzietne oraz niepełne. Utrata jedyne go żywiciela rodziny oznacza natychmiastowe pogorszenie warunków życia. Skutki bezrobocia rodziców nie tylko zmieniają sytuację dzieci, ale często mogą negatywnie wpłynąć na ich przyszłe losy w związku z ograniczonymi możliwościami realizacji planów edukacyjnych.

Dane statystyczne dotyczące bezrobocia z terenu powiatu włodawskiego z oczywistych powodów nie uwzględniają czynników związanych z tzw. bezrobociem ukrytym, występującym zwłaszcza na terenie wiejskim. Dotyczy to przede wszystkim osób, które korzystają z ubezpieczenia rolniczego w KRUS, natomiast skala dochodów z gospodarstwa rolnego jest na tyle niewielka, iż należy uznawać te osoby za faktycznie bezrobotne. Innym zjawiskiem nie uwzględnianym przez oficjalne statystyki i również trudnym do zmierzenia jest problem tzw. pracy „na czarno”, czyli pracy, która nie jest w żadnym stopniu udokumentowana, nie zapewnia również pracownikowi ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego.

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2016-2020 w powiecie włodawskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane GUS wskazują, że bezrobocie stanowi jeden z najważniejszych powodów przyznawania pomocy mieszkańcom powiatu. W ostatnich latach liczba rodzin otrzymujących wsparcie z tego tytułu systematycznie się jednak zmniejszała. W roku 2020 wsparciem z tytułu bezrobocia zostały objęte 683 rodziny z terenu powiatu, podczas gdy jeszcze w roku 2016 było to 964 rodziny. Zjawisko bezrobocia, ze względu na to, że jest ono powodem narastania kolejnych problemów społecznych, wymaga szczególnej uwagi oraz interwencji.

W opinii ankietowanych, wśród najważniejszych powodów bezrobocia w powiecie należy wymienić trudną sytuację na rynku pracy, utrzymywanie się osób bezrobotnych ze środków pomocy społecznej, a także uzależnienia.

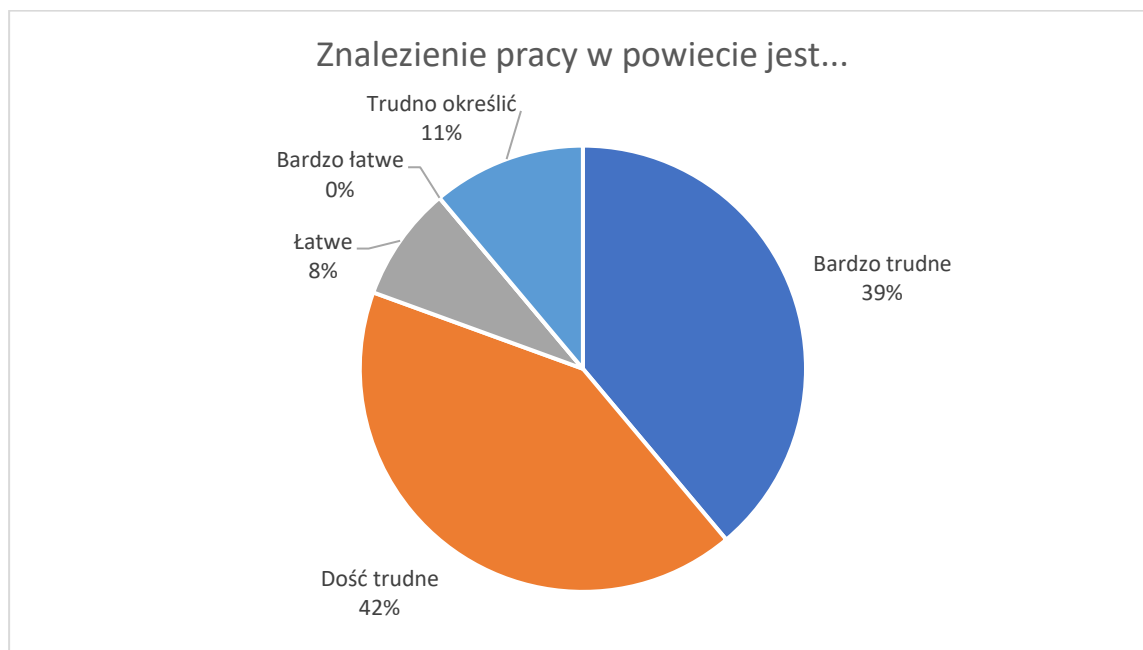
Wykres 17 Główne powody bezrobocia w powiecie włodawskim.

Źródło: Opracowanie własne.

W opinii ankietowanych, znalezienie pracy na terenie powiatu włodawskiego jest dość trudne bądź bardzo trudne.

Wykres 18 Trudność w znalezieniu pracy w powiecie włodawskim.

Źródło: Opracowanie własne.

Kolejne pytanie w obszarze bezrobocia w ramach ankiety dotyczyło możliwych działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych na powiatowym rynku pracy. Najczęstsze odpowiedzi dotyczyły wspierania rozwoju przedsiębiorczości oraz pozyskiwania inwestorów. Na uwagę zasługuje również organizacja prac społecznie użytecznych oraz wspieranie rozwoju ekonomii społecznej.

Wykres 19 Jakie kroki należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w powiecie włodawskim?

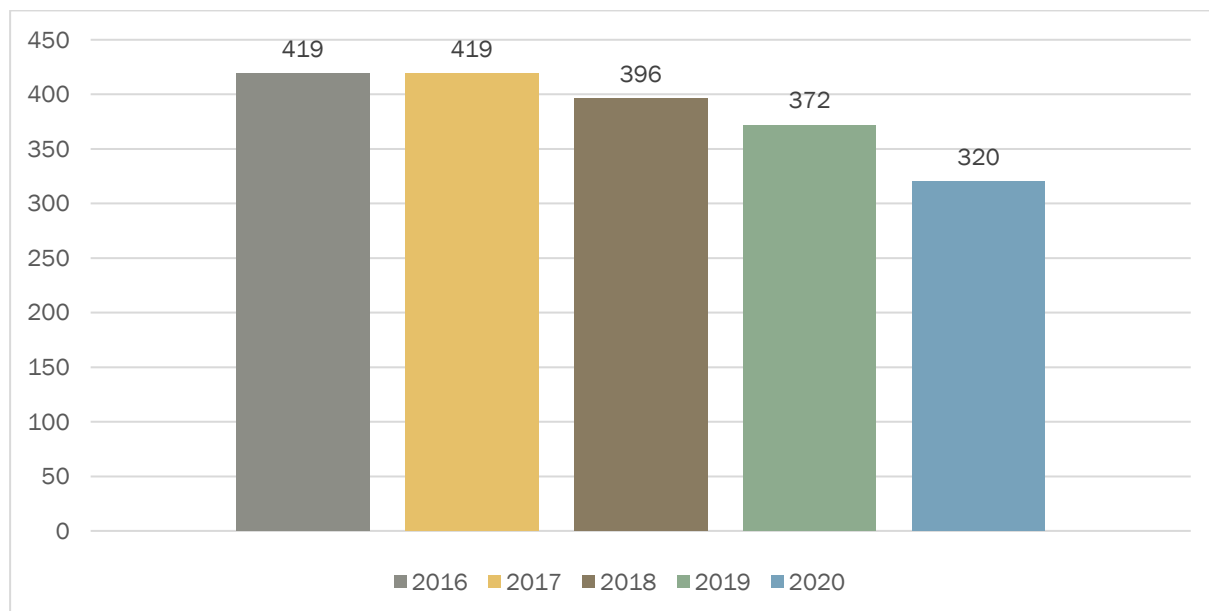
Źródło: Opracowanie własne.

Niepełnosprawność w powiecie włodawskim

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie: o zakwalifikowaniu do jednego z trzech stopni niesprawności, albo orzeczenie o całkowitej lub częściowej

niezdolności do pracy, a jeżeli nie ukończyły 16 roku życia – orzeczenie o rodzaju i stopniu niepełnosprawności.

Wykres 20. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2020 w powiecie włodawskim.

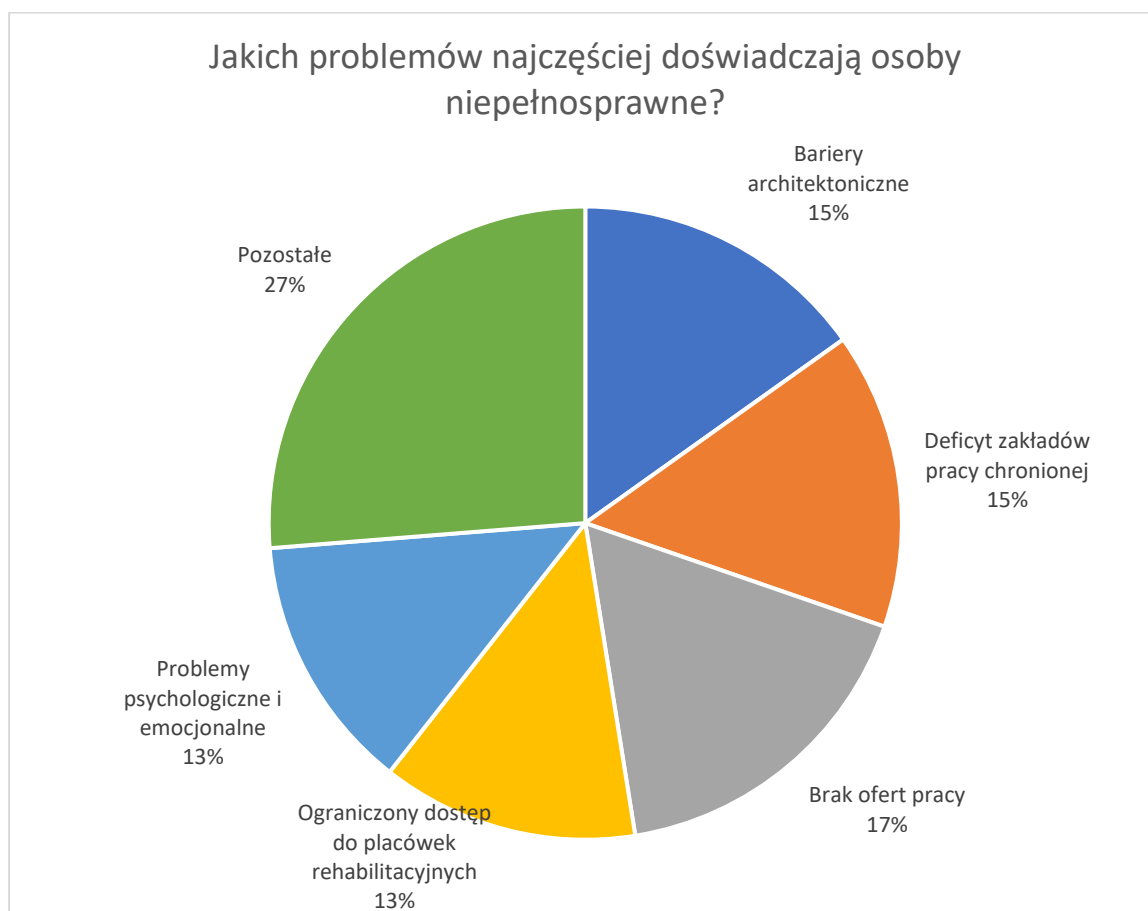
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z powyższych danych wynika, że zwłaszcza w latach 2016-2020 liczba rodzin, które uzyskały pomoc z powodu niepełnosprawności wyraźnie zmniejszyła się.

Prognozuje się, że ze względu na zjawisko starzenia się społeczeństwa, liczba osób dotkniętych problemem niepełnosprawności, w kolejnych latach będzie wzrastać.

W ramach badania ankietowego zapytano respondentów o najważniejsze problemy, jakie napotykają osoby niepełnosprawne z terenu powiatu włodawskiego. Najczęstsze wskazania dotyczą braku ofert pracy adekwatnych do ograniczeń oraz barier architektonicznych.

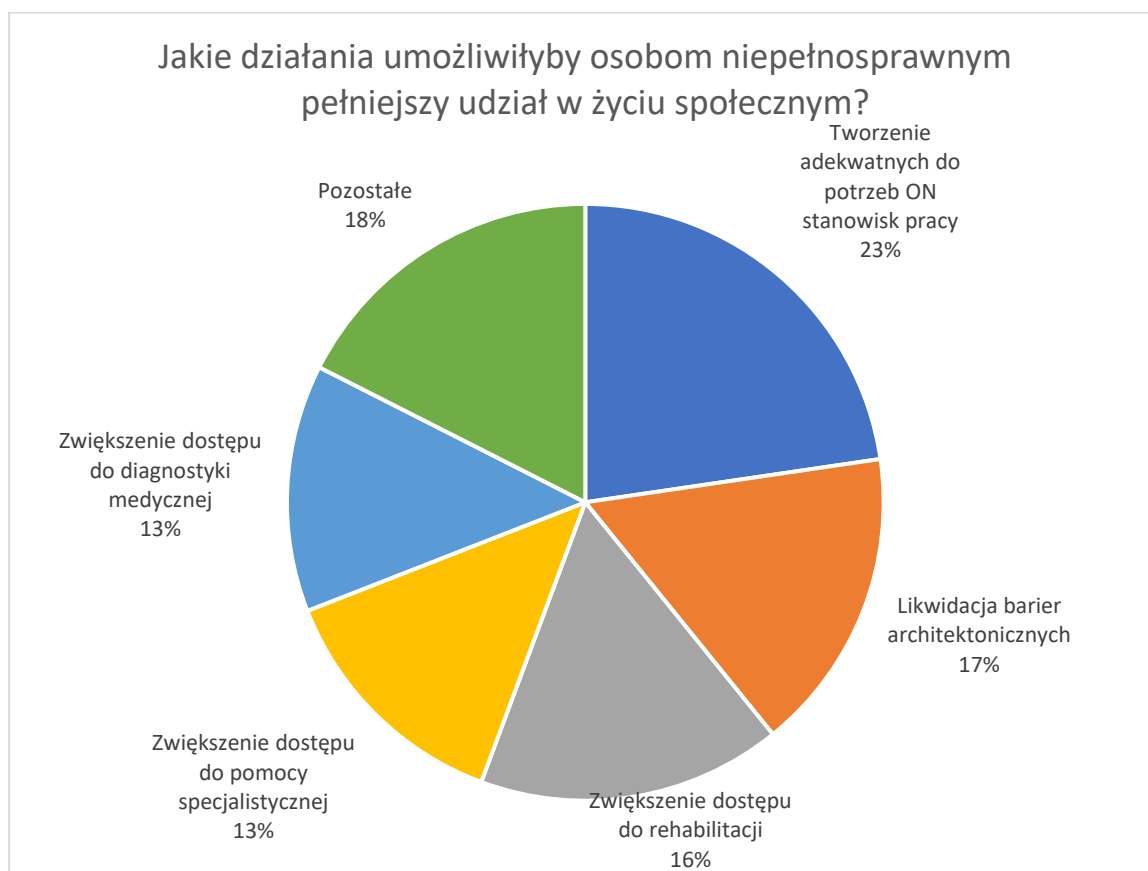
Wykres 21 Jakich problemów najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z terenu powiatu włodawskiego?

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowanych zapytano również o proponowane działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym. Największa liczba odpowiedzi dotyczy tworzenia stanowisk pracy adekwatnych dla osób niepełnosprawnych, likwidacji barier architektonicznych, a także zwiększenia dostępu do rehabilitacji, diagnostyki medycznej oraz pomocy specjalistycznej.

Wykres 22 Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym z terenu włodawskiego pełniejszy udział w życiu społecznym?

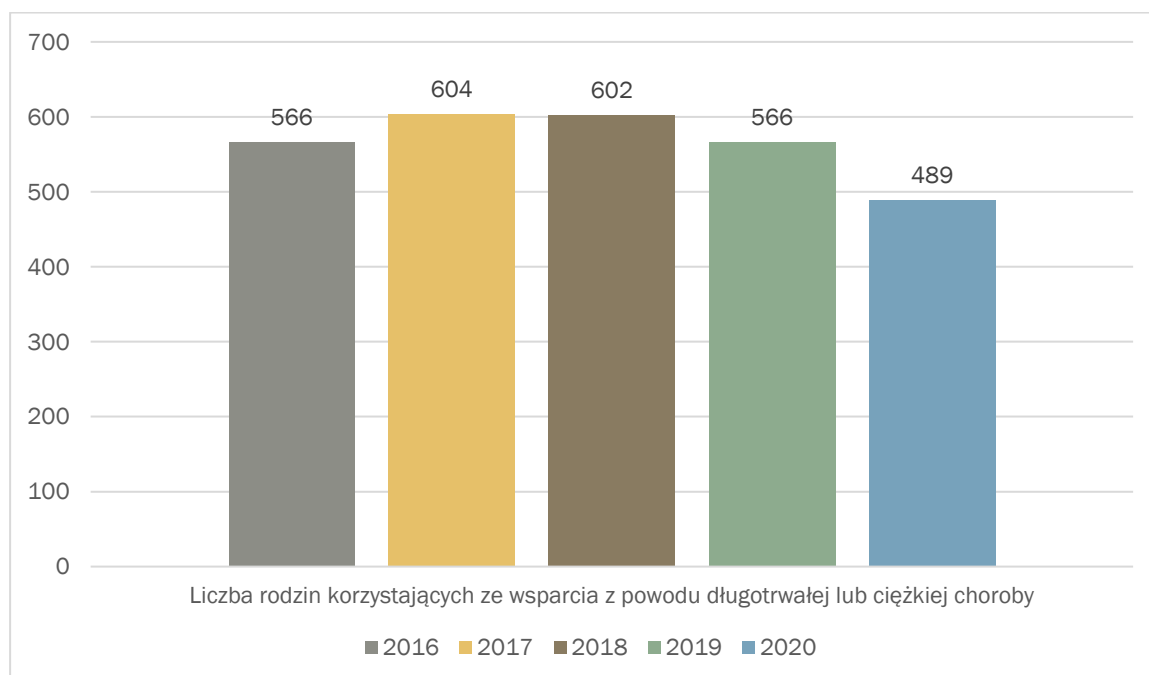
Źródło: Opracowanie własne.

Długotrwała lub ciężka choroba

Długotrwała lub ciężka choroba nie tylko powoduje konieczność często kosztownego leczenia, lecz także może wykluczyć osobę chorą z rynku pracy, pozbawiając środków do życia ją i jej rodzinę. Dane za lata 2016-2020 dotyczące rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu choroby wskazują, iż długotrwała lub ciężka choroba jest istotnym problemem społecznym dla mieszkańców powiatu, jednak w ostatnich latach dał się zauważyć lekki trend opadający, na co wskazuje poniższa tabela.

Wykres 23. Liczba rodzin z powiatu włodawskiego korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2016-2020.

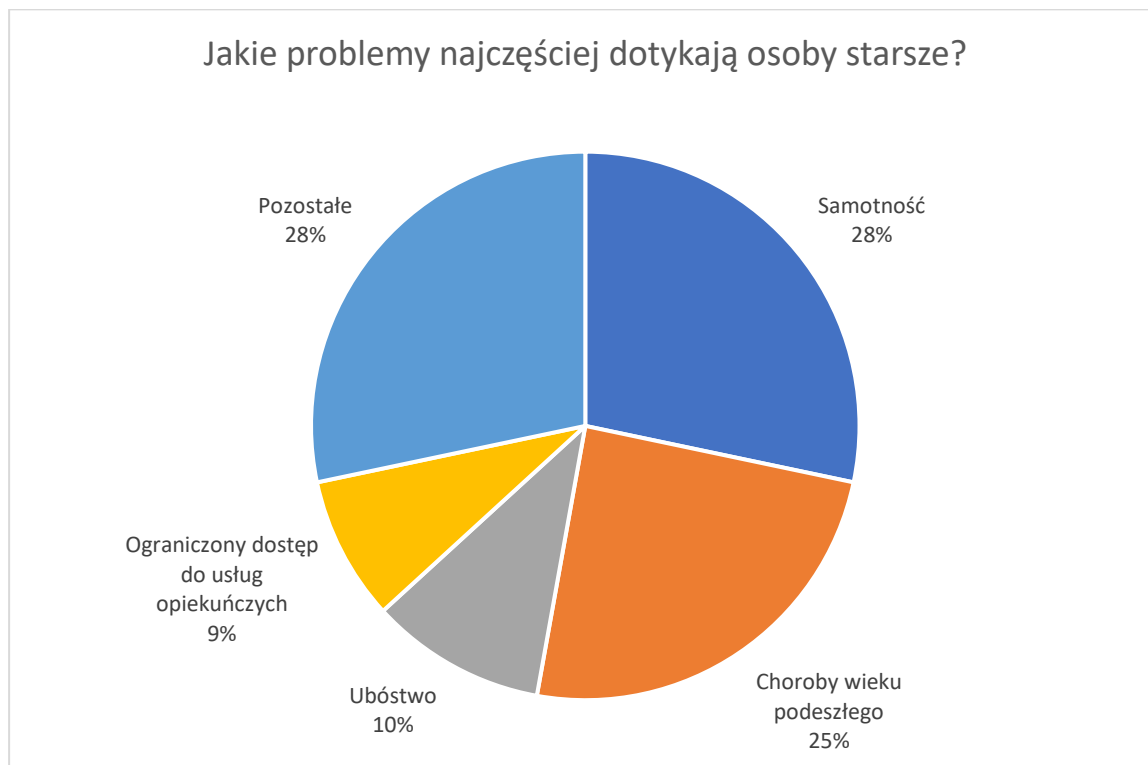
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Starzenie się społeczeństwa

Zagadnienia demograficzne, a zwłaszcza związane ze starzeniem się społeczeństwa, stanowią jedno z poważniejszych wyzwań, przed jakimi stoi polityka społeczna, zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym. Zaprezentowane powyżej dane demograficzne jednoznacznie wskazują, że lokalna społeczność powiatu włodawskiego ulega w ostatnich latach niekorzystnym zmianom, zwłaszcza w zakresie zmniejszania się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym, przy stałym zwiększaniu odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Niesie to za sobą poważne konsekwencje zarówno dla gospodarki i rynku pracy, ale również w zakresie realizacji potrzeb osób starszych, których w kolejnych latach będzie przybywać.

W ramach badania ankietowego zapytano respondentów o najczęstsze problemy, które dotyczą osoby starsze z powiatu włodawskiego. Najczęstsze wskazania dotyczą takich problemów jak samotność oraz choroby wieku podeszłego.

Wykres 24 Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby starsze z powiatu włodawskiego?

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowani wskazali również możliwe działania, które mogłyby poprawić sytuację osób starszych w powiecie włodawskim. Najważniejsze wskazania dotyczą zapewnienia dostępu do placówek wsparcia dziennego (m.in. klubów seniora, dziennych domów pobytu, itp.), a także intensyfikacji działań pomocowych w zakresie czynności pielęgnacyjnych, wizyt lekarskich, itp. Ponadto, zwracano uwagę na konieczność rozwoju usług opiekuńczych oraz zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów.

Wykres 25 Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w powiecie włodawskim?

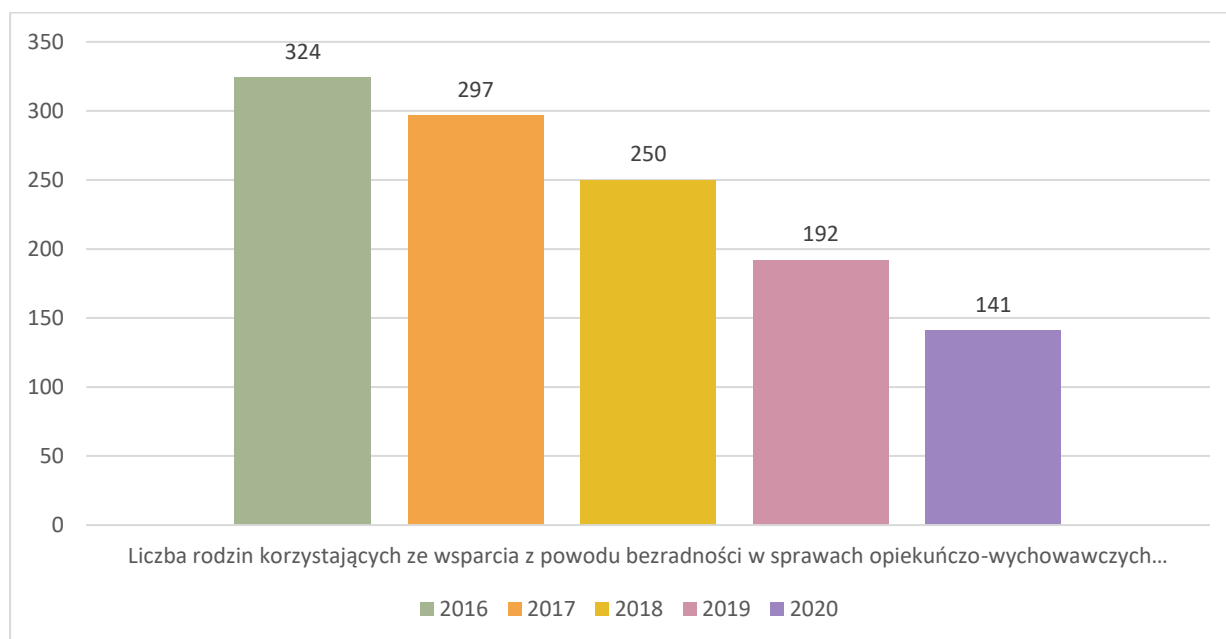

Źródło: Opracowanie własne.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Liczba rodzin, którym przyznano wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2020 ulegała znacznemu spadkowi, co widoczne jest na poniższym wykresie. W 2020 roku problem ten dotyczył nadal 141 rodzin sprawia, że jest to bardzo istotny problem społeczny w powiecie.

Wykres 26. Liczba rodzin z powiatu włodawskiego korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.5 Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza zmian w zakresie objętym strategią, na podstawie powyższych wyników badań dokumentów zastanych, wyników ankiety oraz wiedzy i doświadczenia zespołu tworzącego strategię wskazuje na to, że w kolejnych latach:

- W dalszym ciągu liczba mieszkańców powiatu będzie spadać, będą nasilały się niekorzystne tendencje przyrostu naturalnego oraz saldo migracji zewnętrznych,
- Dalszym zmianom ulegnie struktura demograficzna mieszkańców: wzrośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, stale będzie się zmniejszać liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. W związku z tym dalszemu zwiększeniu ulegnie wskaźnik obciążenia demograficznego, co przyniesie kolejne niekorzystne skutki gospodarcze i społeczne,
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej powinna się ustabilizować, natomiast największej liczby rodzin będzie dotyczyła pomoc z powodu długotrwałej ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności.

- W przypadku wystąpienia kryzysu gospodarczego spowodowanego pandemią COVID-19, należy się spodziewać wzrostu zapotrzebowania na wsparcie z powodu bezrobocia oraz ubóstwa.

Należy zaznaczyć, że niniejszy dokument powstawał w okresie trwania stanu epidemii Covid-19 oraz wprowadzenia obostrzeń mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa SARS-Cov-2, wynikających z ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. W związku z tym, prognozowanie w obszarach gospodarki, rynku pracy, sytuacji materialnej mieszkańców na podstawie zgromadzonych i dostępnych danych niesie za sobą większe ryzyko błędu.

4 ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala również oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Poniższa analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu powiatowego, w oparciu o wnioski z przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych oraz wiedzę i doświadczenie zespołu przygotowującego strategię.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Walory turystyczne i krajobrazowe powiatu. Bioróżnorodność środowiska, występowanie obszarów chronionych; rozwój i promocja turystyki ✓ Korzystne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego; ✓ Transgraniczna współpraca międzynarodowa; Zróżnicowane dziedzictwo kulturowe, tożsamość miejsca związana z historią Polski; ✓ Wzrost motywacji do zmiany stylu życia i rozwiązania istniejących trudności, ✓ Aktywność jednostek samorządów lokalnych do pozyskiwania środków funduszy europejskich; współpraca pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi za politykę społeczną w powiecie i gminach; Rozwój infrastruktury społecznej, organizacji wspierających 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Położenie geograficzno-polityczne, tereny popegeerowskie, zagrożenie marginalizację i ubóstwem obejmująca wiele grup społecznych; niski rozwój turystyki zorganizowanej, niewystarczająca baza sportowa, peryferyjne położenie powiatu ✗ Słabo rozwinięty przemysł; ograniczony rynek pracy; ograniczony rynek pracy, migracje odpływ mieszkańców z uwagi na lepsze warunki pracy; ukryte bezrobocie, ✗ Brak przejść granicznych mimo przygranicznego położenia; słaba dostępność komunikacyjna - ograniczenia w komunikacji publicznej na terenie powiatu oraz do i z powiatu; ✗ Pogłębianie się rozwarstwienia społecznego; ✗ Wyuczona/dziedziczona bezradność; przewaga pasywnych form wsparcia w działaniach; szeroko pojęte zaburzenia w funkcjonowaniu rodzin z

<p>osoby i rodziny doświadczające sytuacji kryzysowych;</p> <p>✓ Profesjonalizacja kadr pomocy społecznej, systematyczny wzrost kompetencji kadry pomocy społecznej, zaangażowanie się pracowników zapewnienie bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego dla osób doświadczających sytuacji kryzysowych</p> <p>✓ Wzrost świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami, przemocą; działalność organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej; wspieranie przez samorząd inicjatyw na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych; wzrost świadomości społecznej o formach i skutkach przemocy oraz</p>	<p>problemem przemocy, uzależnienia; brak mieszkań chronionych</p> <p>✗ Niskie możliwości podjęcia specjalistycznego wsparcia pozwalającego na przepracowanie zidentyfikowanych trudności;</p> <p>✗ Ograniczona dostępność do specjalistycznych usług medycznych, niewystarczająca liczba lekarzy specjalistów oraz wysoko wykwalifikowanego personelu medycznego; ograniczony zakres i możliwości podjęcia terapii dla sprawców przemocy;</p> <p>✗ Starzenie się społeczeństwa; dalsza konieczność modernizacji obiektów, które są nie przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych; niski poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych</p> <p>✗ Zbyt niskie środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wobec potrzeb zgłaszanych przez osoby potrzebujące oraz wobec zadań przewidzianych do realizacji przez powiat - dofinansowanie do zakupu środków ortopedycznych,</p>
---	---

<p>metodach jej przeciwdziałania</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Systematyczny rozwój organizacji pozarządowych, działających w obszarze pomocy społecznej i aktywności społecznej ✓ Działalność Domu Pomocy Społecznej w Różance - jako wsparcie osób starszych lub/i niesamodzielnych; Działalność Powiatowego Ośrodka Wsparcia „Przystań” we Włodawie; sieć placówek ochrony zdrowia, szpital powiatowy; dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych ✓ Oferta edukacyjna umożliwiająca rozwój dzieci i młodzieży o różnych potrzebach i możliwościach edukacyjnych, wykwalifikowana kadra nauczycieli ✓ Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włodawie 	<p>pomocniczych, dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego, dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> ✗ Brak możliwości kontynuowania aktywności zawodowej osób starszych; niewystarczający system doskonalenia zawodowego i kształcenia dorosłych; odpływ dobrze wykształconej kadry, ✗ Ograniczona baza lokalowa umożliwiająca funkcjonowanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w warunkach epidemii; mała liczba rodzin zastępczych - niezawodowych i zawodowych
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>✓ Dalszy rozwój oferty i bazy turystycznej; Potencjał bazy rekreacyjnej, turystycznej; Rozwój rolnictwa, zwłaszcza w zakresie produkcji zdrowej, ekologicznej żywności, możliwość specjalizacji w niszowych sektorach produkcji: poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu poprawa sieci i jakości dróg;</p> <p>✓ Tworzenie i modelowanie systemów wsparcia dla osób i rodzin doświadczających sytuacji kryzysowych łączących działania służb i instytucji: policji, prokuratury, organizacji pozarządowych, gminnych/miejskich komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pomocy społecznej, służby zdrowia;</p> <p>✓ Rozwój organizacji pozarządowych wspierających osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym</p>	<p>✗ Geograficzne położenie powiatu - marginalizacja powiatu; strefa nadgraniczna, wzrost wymagań związanych z zapewnieniem i utrzymaniem bezpieczeństwa; sezonowość ruchu turystycznego -niestałość dochodów oraz zatrudnienia w branży turystycznej</p> <p>✗ Pogłębianie się zjawiska wyuczonej bezradności, poczucia bezsilności, frustracji, powodujące ubożenie społeczeństwa; odpływ ludności na obszary lepiej rozwinięte gospodarczo; udział osób biernych zawodowo wśród ogółu mieszkańców powiatu</p> <p>✗ Niskie dochody z pracy - zjawisko tzw. "biedy pracującej";</p> <p>✗ Osłabienie więzi rodzinnych spowodowanych; postępujący proces degradacji więzi rodzinnych, degradacji funkcjonowania, w szczególności rodzin, gdzie występuje problem uzależnienia, przemocy lub/i problemów wielowątkowych; brak placówki leczenia odwykowego dla dzieci i młodzieży; ograniczenia w dostępie do</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość wykorzystania funduszy unijnych na realizację projektów ✓ Zwiększenie dostępności placówek wsparcia dziennego; zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej; wzrost świadomości społecznej na temat uzależnień; dalszy rozwój wolontariatu ✓ Ustawy i rozporządzenia wspierające funkcjonowanie rodziny; wdrażanie standardów unijnych wymuszających poprawę funkcjonowania instytucji społecznych ✓ Zainteresowanie młodzieży/uczniów zdobyciem dobrego poziomu wykształcenia; wzrost poziomu wykształcenia, w tym wzrost nauki języków obcych; dynamiczny rozwój sieci internetowej i innych środków umożliwiających komunikację i naukę na odległość 	<p>leczenia odwykowego dla osób dorosłych; występowanie osób uzależnionych nieobjętych leczeniem;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✗ Rozmijanie się rozwiązań prawnych w praktykę życia codziennego ✗ Migracja - odpływ osób wykształconych ✗ Starzenia się społeczeństwa; niepełne zrozumienie potrzeb mieszkańców powiatu dotyczących inwestycji, rewitalizacji, planowanych/wprowadzanych zmian; ✗ Trudności w pozyskaniu wysoko wykwalifikowanej kadry medycznej, niedobór lekarzy i pielęgniarek; szeroko pojęte skutki pandemii,
--	--

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Potencjał mieszkańców ✓ Sieć placówek ochrony zdrowia, szpital powiatowy; dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych ✓ Ogólnopolskie kampanie społeczne propagujące tolerancję, integrację oraz zatrudnienie osób niepełnosprawnych ✓ Rozwój sektora ekonomii społecznej i realizacja przez podmioty ekonomii społecznej usług społecznych 	
---	--

Analiza SWOT wskazuje najważniejsze zasoby, ograniczenia i potencjały rozwojowe jednostki samorządu terytorialnego. Wśród najważniejszych **silnych stron** powiatu, ze względu na potencjał w zakresie rozwoju gospodarczego powiatu, należy wskazać jego walory przyrodnicze, a co się z tym łączy, również czyste powietrze oraz atrakcyjność turystyczna.

Najważniejsze **słabe strony**, które należy ograniczać lub minimalizować w celu kontynuowania rozwoju społecznego powiatu to przede wszystkim wynikające z badań problemy demograficzne (starzenie się społeczeństwa, wyludnienie), które skutkują zwiększającym się obciążeniem finansowym i organizacyjnym dla JST. Ze względu na trwający kryzys imigracyjny, za jedną z ważniejszych słabych stron należy uznać również położenie geograficzno-polityczne powiatu.

Najważniejsze **szanse** rozwojowe dla powiatu to przede wszystkim możliwość wykorzystania środków zewnętrznych z funduszy unijnych na prowadzenie działań w celu rozwiązywania problemów społecznych, zarówno przez samorządy, jak

i organizacje pozarządowe. Poważną szansą jest również możliwość wykorzystania walorów turystycznych powiatu oraz wykorzystanie transgranicznego położenia do rozwoju kontaktów międzynarodowych.

Wśród najważniejszych **zagrożeń** należy wskazać przede wszystkim dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu, spowodowany ujemnym przyrostem naturalnym. Zjawisko to może nasilić również problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa. Nie bez znaczenia są również długotrwałe skutki gospodarcze i społeczne stanu epidemii Covid-19, do których mogą należeć m.in. kryzys gospodarczy oraz nasilenie niektórych problemów społecznych.

5. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE

5.1 Misja

Misją społeczną powiatu włodawskiego jest:

Budowanie efektywnego systemu wsparcia osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób starszych i niepełnosprawnych, w oparciu o współpracę z organizacjami pozarządowymi i aktywność społeczności lokalnej

5.2 Wizja

Wizja społeczna powiatu włodawskiego to:

Powiat przyjazny dla wszystkich mieszkańców, wrażliwy na potrzeby grup najbardziej potrzebujących wsparcia

5.3 Cel główny

Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu włodawskiego poprzez zwiększenie dostępności usług społecznych oraz aktywizację społeczną do 2030 roku

5.4 Cele szczegółowe

Rysunek 4. Cele szczegółowe strategii.

Cel szczegółowy 1.

Poprawa warunków funkcjonowania i wyrównywanie szans osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.

Cel szczegółowy 2.

Zwiększenie dostępności i jakości pomocy społecznej oraz usług społecznych i zdrowotnych dla mieszkańców.

Cel szczegółowy 3.

Promocja zatrudnienia i przedsiębiorczości wśród mieszkańców.

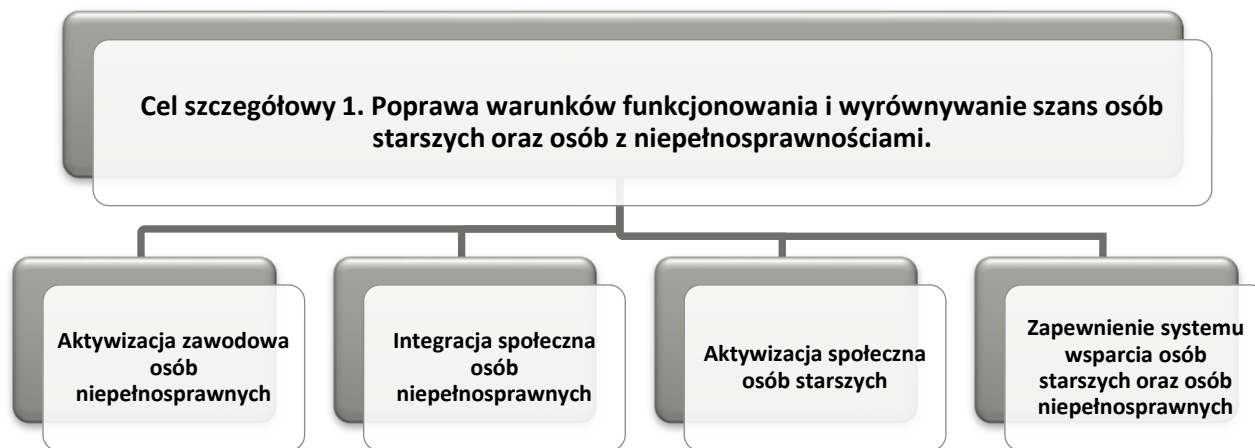
Cel szczegółowy 4.

Integracja społeczna mieszkańców powiatu.

Źródło: opracowanie własne.

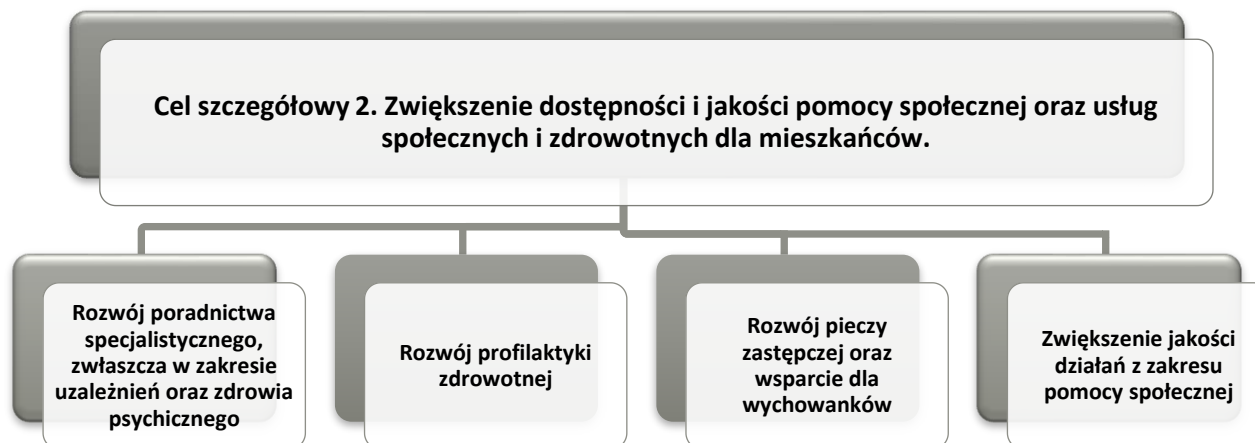
5.5 Kierunki działań

Rysunek 5. Kierunki działań w ramach 1 celu szczegółowego.

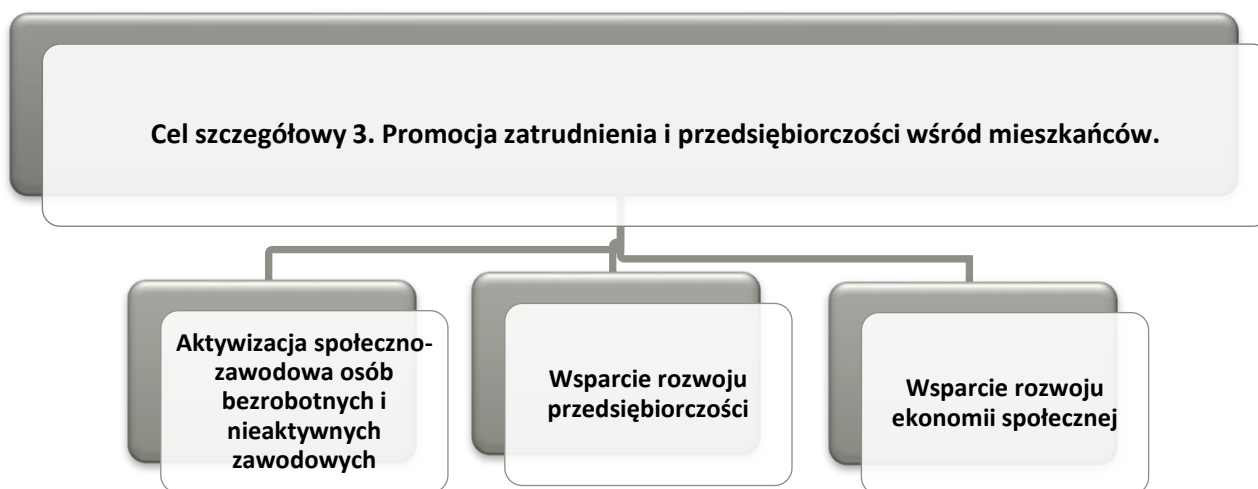
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 6 Kierunki działań w ramach 2 celu szczegółowego.

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 7. Kierunki działań w ramach 3 celu szczegółowego.

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 8. Kierunki działań w ramach 4 celu szczegółowego.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 9. Cel szczegółowy 1. Poprawa warunków funkcjonowania i wyrównywanie szans osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.

L.p.	Kierunki działań	Przykładowe działania	Harmonogram wdrażania działań	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła danych
1.	Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> Wsparcie tworzenia miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami Realizacja programów i projektów na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych 	Działanie ciągłe	OPS, PCPR, PUP	Budżet gmin; Budżet powiatu; środki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> Liczba programów aktywizacji zawodowej; Liczba uczestników programów 	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
2.	Integracja społeczna osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> Przeгляд i sukcesywna likwidacja barier funkcjonalnych dla osób niepełnosprawnych w budynkach użyteczności publicznej Organizacja wydarzeń i działań edukacyjnych mających na celu przełamywanie stereotypów i włączania osób niepełnosprawnych w życie społeczne 	Działanie ciągłe	UG, PCPR, OPS, PFRON	PFRON; PCPR; budżety gmin; środki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> Liczba i rodzaj zlikwidowanych barier funkcjonalnych; Liczba osób objętych wsparciem Liczba zorganizowanych wydarzeń dla osób z niepełnosprawnościami mających na celu przełamywanie 	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

						stereotypów i włączenie ich w życie społeczne	
3.	Aktywizacja społeczna osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie tworzenia oraz działalności klubów seniora oraz innych placówek wsparcia dziennego dla seniorów 	Działanie ciągłe	UG, OPS, NGO	Budżety gmin; środki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> Liczba programów aktywizacji; Liczba osób objętych wsparciem; Liczba osób starszych korzystających z różnorodnych form aktywności kulturalnej, społecznej, edukacyjnej i rekreacyjnej; Liczba działających na terenie powiatu ośrodków/placówek/punktów wsparcia i innych form organizacyjnych dla osób starszych 	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

<p>4.</p>	<p>Zapewnienie systemu wsparcia osób starszych oraz osób niepełnosprawnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych • Utworzenie centrum opiekuńczo-mieszkalnego dla osób niepełnosprawnych • Wsparcie dla deinstytucjonalizacji opieki nad osobami starszymi i osobami niepełnosprawnymi (m.in. poprzez realizację działań na rzecz utworzenia środowiskowych domów samopomocy, mieszkań chronionych, rodzinnych domów pomocy, domów dziennego pobytu). 	<p>Działanie ciągłe</p>	<p>SP, PCPR, UG, OPS, NGO</p>	<p>Budżet powiatu; Budżety gmin; Środki zewnętrzne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba dostępnych usług; • Liczba osób objętych wsparciem • Liczba nowo utworzonych placówek • Liczba utrzymanych placówek 	<p>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</p>
------------------	--	---	-------------------------	-------------------------------	--	---	---

Tabela 9. Cel szczegółowy 2. Zwiększenie dostępności i jakości pomocy społecznej oraz usług społecznych i zdrowotnych dla mieszkańców.

L.p.	Kierunki działań	Przykładowe działania	Harmonogram wdrażania działań	Podmiot odpowiedzialny działania	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła danych
1.	Rozwój poradnictwa specjalistycznego, zwłaszcza w zakresie uzależnień oraz zdrowia psychicznego	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz zespołów interdyscyplinarnych • Wsparcie specjalistyczne dla osób doświadczających przemocy • Rozwój działań profilaktycznych w zakresie uzależnień 	Działanie ciągłe	OPS, UG, NGO i inne	Budżet powiatu; Budżety gmin; środki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z tytułu uzależnień; • Liczba udzielonych porad; • Liczba osób korzystających z porad i terapii 	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
2.	Rozwój profilaktyki zdrowotnej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej (m.in. wczesnego wykrywania nowotworów) ▪ Edukacja prozdrowotna wśród mieszkańców 	Działanie ciągłe	SP, PCPR, UG, OPS, NGO	Budżet powiatu; Budżety gmin; środki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba programów profilaktycznych • Liczba uczestników programów 	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

<p>3.</p>	<p>Rozwój pieczy zastępczej oraz wsparcie dla wychowanków</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej • Wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków opuszczających pieczę zastępczą 	<p>Działanie ciągłe</p>	<p>PCPR, NGO</p>	<p>Budżet powiatu, środki zewnętrzne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba oraz rodzaje rodzinnych form pieczy zastępczej • Liczba dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej • Liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej 	<p>Dane PCPR</p>
<p>4.</p>	<p>Zwiększenie jakości działań z zakresu pomocy społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy społecznej • Koordynacja działań różnych instytucji szczebla powiatowego i gminnego 	<p>Działanie ciągłe</p>	<p>PCPR, OPS</p>	<p>Budżet powiatu, budżety gmin; środki zewnętrzne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkoleń, konferencji oraz warsztatów • Liczba uczestników szkoleń, konferencji oraz warsztatów • 	<p>Dane PCPR oraz OPS</p>

Tabela 10 Cel szczegółowy 3. Promocja zatrudnienia i przedsiębiorczości wśród mieszkańców.

L.p.	Kierunki działań	Przykładowe działania	Harmonogram wdrażania działań	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła danych
1.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowych	<ul style="list-style-type: none"> Praca socjalna Realizacja projektów na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych 	Działanie ciągłe	OPS, PUP, NGO	Budżety gmin; Budżet powiatu; środki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zawartych kontraktów socjalnych; Liczba zrealizowanych kontraktów socjalnych; Liczba zrealizowanych projektów; Liczba osób objętych wsparciem w ramach narzędzi aktywnej integracji; Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia; Liczba zarejestrowanych bezrobotnych 	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

<p>2.</p>	<p>Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja projektów i działań wspierających rozwój przedsiębiorczości • Udzielanie wsparcia osobom bezrobotnym w podejmowaniu działalności gospodarczej 	<p>Działanie ciągłe</p>	<p>PUP, OPS, NGO</p>	<p>Budżet powiatu; Fundusz Pracy; PFRON; Środki zewnętrzne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób bezrobotnych, które otrzymały środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej • Liczba projektów wspierających osoby zainteresowane podjęciem działalności gospodarczej 	<p>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</p>
<p>3.</p>	<p>Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznej oraz rozwoju i zwiększaniu zatrudnienia istniejących • Zlecenie usług społecznych podmiotom ekonomii społecznej 	<p>Działanie ciągłe</p>	<p>PUP, SP, UG, OPS, NGO</p>	<p>Budżet powiatu; Fundusz Pracy; PFRON; Środki zewnętrzne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podmiotów ekonomii społecznej; • Liczba osób zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej; • Kwota środków przeznaczonych na usługi społeczne zleconych podmiotom ekonomii społecznej 	<p>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</p>

Tabela 11 Cel szczegółowy 4. Integracja społeczna mieszkańców powiatu.

L.p.	Kierunki działań	Przykładowe działania	Harmonogram wdrażania działań	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła danych
1.	Wspieranie aktywności społecznej mieszkańców oraz organizacji pozarządowych	<ul style="list-style-type: none"> Zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom ekonomii społecznej Wsparcie merytoryczne dla organizacji pozarządowych Tworzenie bazy organizacji pozarządowych 	Działanie ciągłe	Starostwo Powiatowe, Urzędy gmin, OPS, NGO, grupy nieformalne	Budżety gmin; Budżet powiatu; środki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> Środki przeznaczone przez samorządy na zlecenie zadań NGO Liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu Liczba inicjatyw zrealizowanych we współpracy samorządów z NGO 	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie
2.	Integracja środowisk lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja imprez integrujących mieszkańców Wspieranie inicjatyw na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego powiatu 	Działanie ciągłe	NGO, Starostwo Powiatowe, Urzędy gmin, grupy nieformalne	Budżety gmin; Budżet powiatu; środki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> Liczba imprez zorganizowanych przy udziale samorządów Liczba inicjatyw zrealizowanych przy wsparciu samorządów 	Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie

<p>3.</p>	<p>Zwiększenie dostępności kultury i sportu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i dorosłych (m.in. poprzez organizację zajęć i warsztatów kulturalnych oraz zajęć sportowych) • Zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej 	<p>Działanie ciągłe</p>	<p>SP, PCPR, UG, OPS, NGO</p>	<p>Budżet powiatu; Budżety gmin; środki zewnętrzne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zorganizowanych godzin zajęć i warsztatów • Liczba uczestników zajęć i warsztatów • Liczba dostępnych obiektów sportowych 	<p>Dokumentacja podmiotów realizujących zadanie</p>
------------------	---	---	-------------------------	-------------------------------	--	--	---

6. OPIS SPOSOBU REALIZACJI STRATEGII

Niniejsza strategia będzie wdrażana poprzez realizację programów, projektów oraz konkretnych zadań realizowanych przez poszczególne instytucje i organizacje zaangażowane w jej realizację.

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorządy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Wszystkie dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. W szczególności powinny je rozwijać i uszczegóławiać.

Zapisy strategii zostaną uszczegółowione w następujących dokumentach programowych:

- Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych
- Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej
- Powiatowy program przeciwdziałania przemocy oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
- Gminne strategie rozwiązywania problemów społecznych
- Gminne programy z zakresu pomocy społecznej
- Programy i projekty adresowane do różnych grup docelowych, w zależności od rozpoznanych potrzeb, współfinansowane m.in. ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS oraz innych zewnętrznych źródeł krajowych i zagranicznych.

Działania mogą być realizowane w różny sposób, m.in. poprzez współpracę partnerską, a także zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie określonym ustawowo. Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami niniejszej strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu będą wpływały na osiągnięcie celu głównego strategii.

Niezależnie od metod wdrażania strategii, do realizacji celów strategicznych mogą przyczynić się wszystkie instytucje, organizacje i osoby bezpośrednio zaangażowane w wykonanie zadań, zarówno osoby reprezentujące instytucje publiczne, jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych, mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz inne podmioty.

7. MONITORING, WDRAŻANIE I EWALUACJA STRATEGII

Na podstawie art. 112 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem wdrażania powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Cele i zadania realizowane będą przy współpracy gmin z terenu powiatu, społeczności lokalnej, oraz różnego typu instytucji i organizacji. Dla powodzenia przyjętych założeń niezwykle istotna będzie ścisła współpraca wszystkich zainteresowanych podmiotów, aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza w powiecie oraz dostępne środki na finansowanie zadań wynikających ze strategii.

Postępy w realizacji strategii będą na bieżąco monitorowane przez zespół monitorujący, powołany przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Monitorowanie pozwoli na ocenę oczekiwanych wyników przyjętych zadań, w razie konieczności umożliwi zdiagnozowanie konieczności dokonania niezbędnych korekt.

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji strategii na dwóch poziomach: poszczególnych zadań i projektów oraz celów strategicznych. Monitoring strategii rozwiązywania problemów społecznych zostanie przeprowadzony w oparciu o wskaźniki finansowe i ilościowe. Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będzie przede wszystkim Bank Danych Lokalnych GUS. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwa Powiatowego, gminnych ośrodków pomocy społecznej, urzędów gmin oraz innych instytucji i organizacji działających na terenie powiatu. Źródłem danych służących w celu monitoringu strategii może być także ankieta.

Ocena realizacji strategii odbywać się będzie:

- na bieżąco w trakcie realizacji strategii i wykonywania poszczególnych zadań
- po jego zakończeniu.

Istotny element systemu monitorowania strategii stanowić będzie sporządzenie rocznego sprawozdania wraz ze wskazaniem działań zrealizowanych oraz ewentualnych problemów z realizacją zadań wraz z opisem podjętych działań na rzecz ich przewyżczenia.

Ewaluacja strategii to systematyczna i obiektywna jej ocena – jej zaplanowania, wdrożenia i rezultatów. Badanie ewaluacyjne zostanie przeprowadzone w trakcie realizacji (tzw. ewaluacja mid-term) do końca 2025 r. oraz po zakończeniu (tzw. ewaluacja ex-post) do końca 2030 roku.

Celem ewaluacji strategii jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości. Rekomendacje i wnioski formułowane będą w oparciu o określone standardy i kryteria.

Główne kryteria ewaluacji:

- **Trafność** - to stopień w jakim cele przedsięwzięcia są zgodne z wymaganiami beneficjenta, potrzebami lokalnymi oraz politykami i priorytetami partnerów. Projekt/zadanie musi wynikać z rzeczywistych potrzeb lokalnych.
- **Efektywność** - to ocena właściwego przekształcania zasobów, ludzi, czasu itd. w efekty; efektywność koncentruje się na relacji między produktami, rezultatami i/lub oddziaływaniem i środkami (w szczególności finansowymi) przeznaczonymi do ich uzyskania.
- **Skuteczność** - to stopień, w jakim przedsięwzięcie osiągnęło (lub ma osiągnąć) cele przy uwzględnieniu stopnia ważności tych celów; skuteczność porównuje to co zostało zrobione z tym co pierwotnie planowano.
- **Użyteczność** - to wszystkie konsekwencje wdrożenia strategii – krótko i długoterminowe, bezpośrednie i pośrednie, pozytywne i negatywne, przewidziane i nieprzewidziane.

- **Trwałość** - to stopień jakim efekty strategii oddziałują po jego zakończeniu; to prawdopodobieństwo kontynuacji tych efektów w długim odstępie czasu; trwałość może być oceniana z punktu widzenia możliwości jej utrzymania i rozbudowy w przyszłości.

Realizacja ewaluacji weźmie pod uwagę następujące fazy cyklu procesu ewaluacji:

- 1) projektowanie ewaluacji (strukturalizacja) – szczegółowe określenie kryteriów i elementów ewaluacji, wybór narzędzi obserwacji i zestawu wskaźników;
- 2) pozyskiwanie danych – zebranie danych koniecznych do analizy (danych administracyjnych – dokumentacji strategii, danych pierwotnych i wtórnych, wywiady z uczestnikami i beneficjentami);
- 3) analiza danych – interpretacja zebranych danych (zestawienie danych i ich porównanie), analiza wykorzystująca takie narzędzia, jak weryfikacja hipotez, analiza przyczynowo- skutkowa, itd. – przy zastosowaniu metod statystycznych i innych;
- 4) formułowanie ocen – ocena efektów strategii w odniesieniu do wcześniej sformułowanych pytań ewaluacyjnych.

Najważniejszym produktem badania ewaluacyjnego będzie raport ewaluacyjny, który będzie podstawą do akceptacji wyników prac zespołu ewaluacyjnego. Zastosowana zostanie następująca struktura raportu ewaluacyjnego:

- podsumowanie,
- tekst główny raportu,
- wnioski i zalecenia,
- aneksy,
- zakres zadań wykonawcy,
- zastosowana metodologia,
- lista konsultowanych osób i organizacji,
- harmonogram badania,
- wykaz dokumentacji wykorzystanej przy ocenie.

Aktualizacja strategii będzie dokonywana w wyniku monitoringu zjawisk społecznych rodzących zapotrzebowanie na pomoc społeczną i potrzeby wynikające z aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględnienia w strategii. Dlatego wprowadzanie zmian w zapisach strategii jest niezbędne.

W trakcie weryfikacji mogą powstawać zupełnie nowe cele szczegółowe i projekty dotyczące tych aspektów sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu, których w okresie opracowywania strategii nie przewidziano.

W przypadku wykazania potrzeby aktualizacji strategii, Starosta wskaże skład zespołu ds. aktualizacji, którego zadaniem będzie przygotowanie projektu nowej wersji dokumentu, zgodnie z rekomendacjami z badania ewaluacyjnego.

Możliwy jest również nadzwyczajny tryb aktualizacji strategii (tzw. aktualizacja *ad hoc*), gdy zmiany prawne czy inne wykażą konieczność dostosowania dokumentu do realizacji zadań bieżących lub pozyskiwania środków zewnętrznych.

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Podstawowym źródłem finansowania działań wynikających z realizacji strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą środki pochodzące z budżetu powiatu oraz budżetów gmin, jednak pełna realizacja strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania.

Zakłada się, iż środki mające sfinansować poszczególne działania w ramach realizacji niniejszego dokumentu pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych powiatu,
- środków własnych gmin,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
- innych środków zewnętrznych.

PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Włodawskim na lata 2022-2031 stanowi jeden z najważniejszych dokumentów strategicznych w powiecie. Założony cel główny oraz cele strategiczne i działania będą obejmowały wsparcie na rzecz grup i rodzin w szczególności narażonych na wykluczenie społeczne w powiecie włodawskim, między innymi osoby najuboższe, osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze. Planowane działania wymagają wsparcia i współdziałania różnych podmiotów publicznych, społecznych oraz prywatnych w celu skutecznej realizacji.

WYKAZ WYKORZYSTANYCH DOKUMENTÓW

Dokumenty strategiczne

1. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.*
2. *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).*
3. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.*
4. *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego do 2030 roku.*
5. *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do roku 2023. Ekonomia społeczna i solidarna.*
6. *Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030.*
7. *Program Rządowy Dostępność Plus 2018-2025.*
8. *Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030.*
9. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Włodawskim na lata 2011-2021.*

Pozostałe materiały i opracowania.

1. Raporty o stanie powiatu włodawskiego za lata 2018-2020.
2. Sprawozdania MPiPS03 z PCPR Włodawa za lata 2016-2020.
3. *Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy Powiatu Włodawskiego na lata 2021 – 2025.*
4. Sprawozdania z działalności PCPR Włodawa za lata 2016-2020.
5. Portal Bank Danych Lokalnych GUS (bdl.stat.gov.pl).
6. Portal Strateg GUS (strateg.stat.gov.pl).
7. Vademecum Samorządowca GUS (lublin.stat.gov.pl/statystyczne-vademecum-samorzadowca/).
8. Pozostałe raporty, sprawozdania i zestawienia udostępnione przez poszczególne instytucje.
9. *Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podręcznik praktyczny, Fundacja PAN, Lublin 2020.*
10. Grewiński M., Karwacki A. (red.), *Strategie w polityce społecznej*, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa 2009.
11. Kulesza E., *Lokalna polityka społeczna*, Warszawa: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich 2013.

SPIS ILUSTRACJI

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2011-2020.	18
Wykres 2. Liczba ludności ze względu na płeć.	19
Wykres 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie włodawskim.	22
Wykres 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w powiecie włodawskim na 1000 mieszkańców.	23
Wykres 5. Procentowa struktura ludności w podziale na główne grupy wiekowe w roku 2020 w powiecie włodawskim.	24
Wykres 6. Struktura wiekowa ludności w latach 2011-2020 w powiecie włodawskim.	25
Wykres 7. Wskaźnik obciążenia demograficznego w powiecie włodawskim.	26
Wykres 8. Osoby pracujące w powiecie włodawskim.	27

Wykres 9. Osoby pracujące wg podziału na płeć w powiecie włodawskim.	27
Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie włodawskim.	28
Wykres 11 Jakie problemy w Państwa opinii najczęściej dotyczą mieszkańców powiatu?	53
Wykres 12 Jakie grupy są zagrożone wykluczeniem społecznym w powiecie włodawskim?	54
Wykres 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2016-2020 w gminach powiatu włodawskiego.	55
Wykres 14 Jaki jest poziom ubóstwa w powiecie włodawskim?	56
Wykres 15 Jakie są przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców powiatu włodawskiego?	56
Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2016-2020 w powiecie włodawskim.	58
Wykres 17 Główne powody bezrobocia w powiecie włodawskim.	59
Wykres 18 Trudność w znalezieniu pracy w powiecie włodawskim.	59
Wykres 19 Jakie kroki należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w powiecie włodawskim?	60
Wykres 20. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2020 w powiecie włodawskim.	61
Wykres 21 Jakich problemów najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z terenu powiatu włodawskiego?	62
Wykres 22 Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym z terenu włodawskiego pełniejszy udział w życiu społecznym?	63
Wykres 23. Liczba rodzin z powiatu włodawskiego korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2016-2020.	64
Wykres 24 Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby starsze z powiatu włodawskiego?	65
Wykres 25 Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w powiecie włodawskim?	66
Wykres 26. Liczba rodzin z powiatu włodawskiego korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2020.	67

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie powiatu włodawskiego na mapie województwa lubelskiego	15
Rysunek 2. Mapa powiatu włodawskiego.	16
Rysunek 3 Szkolnictwo w powiecie w roku szkolnym 2019/2020.	32
Rysunek 4. Cele szczegółowe strategii.	76
Rysunek 5. Kierunki działań w ramach 1 celu szczegółowego.	77
Rysunek 6 Kierunki działań w ramach 2 celu szczegółowego.	77

Rysunek 7. Kierunki działań w ramach 3 celu szczegółowego.....	78
Rysunek 8. Kierunki działań w ramach 4 celu szczegółowego.....	78

Spis tabel

Tabela 1 Ludność w gminach powiatu włodawskiego	18
Tabela 2. Współczynnik feminizacji w roku 2020.	20
Tabela 3. Ruch naturalny w powiecie włodawskim w latach 2011-2020.	21
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców powiatu włodawskiego w roku 2020.....	23
Tabela 5 Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu włodawskiego.....	29
Tabela 6. Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu włodawskiego.....	32
Tabela 7 Działalność ochrony przeciwpożarowej na terenie powiatu włodawskiego.	33
Tabela 8. Rodziny, którym przyznano pomoc z gmin powiatu włodawskiego w latach 2016-2020.	51
Tabela 9. Cel szczegółowy 1. Poprawa warunków funkcjonowania i wyrównywanie szans osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.	79
Tabela 9. Cel szczegółowy 2. Zwiększenie dostępności i jakości pomocy społecznej oraz usług społecznych i zdrowotnych dla mieszkańców	82
Tabela 10 Cel szczegółowy 3. Promocja zatrudnienia i przedsiębiorczości wśród mieszkańców.	84
Tabela 11 Cel szczegółowy 4. Integracja społeczna mieszkańców powiatu.	86